

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C163 – LEE26**

zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 17 maart 2010

INHOUD

Interpellatie van de heer Dirk Van Mechelen tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het handhavingsbeleid inzake ruimtelijke ordening in Vlaanderen	3
Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het Rooilijnendecreet	12
Vraag om uitleg van mevrouw Martine Fournier tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de inventaris van het bouwkundig erfgoed	14
Vraag om uitleg van mevrouw Michèle Hostekint tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de bescherming en herbestemming van het kerkelijk erfgoed in Vlaanderen	20
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de bescherming van een aantal hoppersites als onroerend erfgoed	29

■

Voorzitter: de heer Bart Martens

Interpellatie van de heer Dirk Van Mechelen tot de heer Philippe Muylers, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het handhavingsbeleid inzake ruimtelijke ordening in Vlaanderen

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Voorzitter, collega's, zoals in de commissie genoegzaam bekend is de Codex Ruimtelijke Ordening in werking getreden op 1 september 2009. De codex behelst de drie klassieke luiken, waarbij we veel aandacht besteden aan planologie, aan vergunningenbeleid en aan het derde luik waar Ruimtelijke Ordening jammer genoeg niet zonder kan, het handhavingsbeleid. Een van de belangrijke uitgangspunten van de codex was te streven naar een rechtszekere handhaving met, zoals gevraagd door de Raad van Europa, meer ruimte voor bemiddeling, arbitrage en zelfs minnelijke schikking.

Vertrekpunt van het nieuwe handhavingsbeleid was een handhavingsplan, vast te stellen door de Vlaamse Regering. Daarin worden de strategische regels voor de uitoefening van de bevoegdheden van de lokale en gewestelijke handhavingsambtenaren vastgelegd. Daarbij probeert men via complementariteit en synergie te komen tot een versterking van het handhavingsbeleid. U weet dat we ooit nog campagnes hebben opgezet met de boodschap: "Bezint eer je begint." De essentie van handhavingsbeleid is ervoor te zorgen dat het ontradend werkt en dat mensen beseffen dat ze voor vergunningsplichtige werken eerst een vergunning moeten aanvragen. Het handhavingsplan heeft de bedoeling te komen tot een goede taakafpraak tussen wie zich in Vlaanderen met wat bezighoudt zodat voor elke potentiële inbreuk een duidelijk bevoegde handhavingsambtenaar kan optreden.

Het belangrijkste instrument in de codex om overkoepelend dit beleid mee gestalte te geven was de oprichting van de Hoge Raad voor Handhavingsbeleid, die in de plaats zou treden van de Hoge Raad voor Herstelbeleid, nog opgericht bij decreet van 4 juni 2003 en operationeel sinds eind december 2005 door goedkeuring van het huishoudelijk reglement door de Vlaamse Regering. Als ik me niet vergis, was het een hoge raad die voor 5 jaar benoemd werd en ook een beroep kon doen op een secretaris en een stafmedewerker.

De hoge raad heeft verschillende bevoegdheden. Ik denk aan het verplicht advies over herstellvorderingen en ambtshalve uitvoering en het verplicht advies bij de betekening van zogenaamde oude misdrijven. Dat zijn de misdrijven waarbij de termijn voor de uitvoering van het vonnis of arrest 10 jaar overschreden heeft, met uitzondering voor wat in kwetsbaar gebied gebeurt of voor recidivemisdrijven. De hoge raad zou er dus op toezien dat niet nodeloos oude misdrijven worden betekend. De voorbeelden in deze commissie uit het verleden zijn legio. Er werd vastgesteld dat bij gerechtsdeurwaardersexploot, minister, vonnissen werden betekend aan mensen die intussen een gezegende leeftijd hadden en op een ander adres woonden. Dan ging het over de afbraak van garageboxen waarna er een zeer volumineus appartementsgebouw was opgericht.

De nieuwe Hoge Raad voor Handhavingsbeleid zou zich ook bezighouden met het adviseren voor de invordering van opeisbare dwangsommen op verzoek van de overtreder. Dat was een van de meer essentiële opdrachten die de hoge raad zou toekomen. Zoals u weet, wordt de stedenbouwkundige inspectie geacht om dwangsommen op te eisen. Dat lijkt mij een redelijke verplichting. Daarom kreeg de hoge raad de mogelijkheid om daarin tussen te komen en zich uit te spreken over de redelijkheid van de opeisbaarheid. In een ver verleden werden die dwangsommen niet betekend en waren dus ook niet opeisbaar. Een ambtenaar zei mij ooit: "Ik ben niet God de Vader die kan oordelen welke ik moet betekenen en welke niet." Om aan dit zielenleed tegemoet te komen, hebben we de Hoge Raad voor Handhavingsbeleid de bevoegdheid gegeven om hierin een advies te verstrekken.

De bedoeling is ook dat de Hoge Raad voor Handhavingsbeleid zeer nadrukkelijk het beleid zal adviseren, met andere woorden u als minister adviezen zal verlenen voor hoe het beleid

kan worden gestuurd, gestructureerd, ondersteund en bijgestuurd. Tot slot zou deze hoge raad conform een aantal Europese aanbevelingen van de Raad van Europa een bemiddelingsfunctie krijgen in het kader van minnelijke schikkingen en proberen als bemiddelaar tussen de partijen, meestal de overtreder en de stedenbouwkundige inspectie, te komen tot een minnelijke regeling. Dat moet uiteraard steeds gebeuren met een goede ruimtelijke ordening in het vooruitzicht. Het was de bedoeling dat deze hoge raad of zijn vertegenwoordiger ervoor zou zorgen dat er in plaats van wit-zwart een oplossing uit de bus zou komen, in het belang van beide partijen en van de goede ruimtelijke ordening.

Minister, op 15 maart, ongeveer 8 tot 9 maanden na het aantreden van de Vlaamse Regering, is er nog geen goedgekeurd handhavingsplan door de Vlaamse Regering en is de Hoge Raad voor Handhavingsbeleid nog steeds niet actief. Vooral dat laatste baart me zorgen, en dat is ook de reden van deze interpellatie.

Ik weet dat op 18 december de Vlaamse Regering het handhavingsbeleid principieel heeft goedgekeurd. Opvallende vaststelling: de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid, die toch de belangrijkste partner zou moeten zijn, is daarbij op geen enkele manier betrokken. Want die instelling bestaat nog niet. Het zou logischer zijn geweest om eerst de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid samen te stellen en operationeel te maken, zodat die een inbreng voor het handhavingsplan kan doen, om uiteindelijk dan de Vlaamse Regering dat plan te laten goedkeuren.

De Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid is vandaag niet operationeel omdat het huishoudelijk reglement nog niet is goedgekeurd. Bij mijn weten bestaat er een ontwerp van huishoudelijk reglement. Dergelijk reglement moet worden goedgekeurd vooraleer de instelling actief kan worden en zo de Hoge Raad voor het Herstelbeleid zou kunnen opvolgen.

Het is allemaal des te vreemder als we vaststellen dat de Vlaamse Regering een goedgekeurd handhavingsbeleid voor advies overmaakt aan de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), aan de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed (SARO) maar ook aan de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid die volgens mijn informatie niet bestaat. Die niet-bestaande instelling moet advies verlenen over het meest belangrijke document voor haar werking, terwijl ze nooit was betrokken bij de opmaak ervan. Erg vreemd, en ik kijk dus uit naar uw antwoord waarin u voor opheldering kunt zorgen.

Het niet-operationeel zijn van de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid heeft verschillende nefaste gevolgen. Het luik ‘handhaving’ van het decreet Ruimtelijke Ordening kan niet worden uitgevoerd. Het is nochtans het sluitstuk van het ruimtelijkeordeningsbeleid. Ik vraag verder uw bijzondere aandacht voor het probleem van de dwangsommen, dat ongewijzigd blijft en waarover bij burgers en bedrijven rechtsonzekerheid heerst. Bedrijven hebben het vandaag niet gemakkelijk. Dikwijls worden die dwangsommen betekend aan kleinere bedrijven, met vier of vijf werknemers.

Die dwangsommen, van 200 of 500 euro, soms van 10.000 frank per dag, lopen vreselijk op. Zo weet ik dat vandaag dwangsommen worden betekend voor bedragen van 250.000 tot 600.000 euro. Ik ken zelfs voorbeelden van 1 miljoen euro. Ik heb hier een deurwaardersexploot waarin een dwangsom van 288.600 euro wordt betekend aan een bedrijf waar een viertal werknemers werken. Het ergste is echter dat het bedrijf waaraan die dwangsom wordt opgelegd, planologisch volledig is geregulariseerd. Het is vergunnings-technisch volledig in orde. Maar de stedenbouwkundige inspectie doet haar job en betekent die dwangsom.

Enkel de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid zou zich over de opportuniteit van de betekening van die dwangsommen kunnen uitspreken of via een minnelijke regeling het dossier kunnen afsluiten. Dat betekent dat bedrijven die worden geconfronteerd met die dwangsommen, op dit ogenblik virtueel met het faillissement worden bedreigd, niet meer in

staat zijn om te investeren, geen bankkrediet meer kunnen krijgen en eigenlijk gedoemd zijn om te verdwijnen als er niet snel een regeling uit de bus komt. Het gaat dus over bedrijven die inmiddels planologisch volledig in orde zijn, na initiatieven van onder meer het Vlaamse Gewest! Vooral ten behoeve van deze bedrijven dring ik erop aan dat u van dit dossier spoedig werk zult maken. Ooit is hier het woord 'onverwijld' gevallen toen het over de noodzaak van de oprichting van de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid ging om een einde te maken aan dergelijke toestanden.

Het handhavingsbeleid legt een grote last op de lokale besturen. Ik heb inmiddels ook het advies van de VVSG kunnen lezen. Daarin staat toch erg expliciet de wenk om het plan bij te sturen. Ik hoop dat dit ook zal gebeuren. Ik maak me ook zorgen over de impact van de gewestelijke stedenbouwkundige inspectie op de gemeentelijke autonomie inzake het te voeren handhavingsbeleid. U weet dat ik een voorstander van subsidiariteit ben, maar dan wel van subsidiariteit met respect voor elkaars rechten en verantwoordelijkheden.

Ik heb dus een aantal vragen. Ten eerste, waarom is de nieuwe Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid nog niet operationeel? Heeft dit met praktische problemen te maken?

Ten tweede, wat is de timing van de operationalisering? Is er een ontwerp van huishoudelijk reglement? Wat staat de goedkeuring van dat reglement door de Vlaamse Regering in de weg?

Ten derde, waarom agendeert de minister de goedkeuring van het huishoudelijk reglement van de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid niet en zet u zo de uitvoering van het handhavingsbeleid op losse schroeven? Wanneer mogen we de goedkeuring van het Vlaams handhavingsplan verwachten? Is er nog een rol weggelegd voor de nieuwe Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid, voor het wordt goedgekeurd?

Ten vierde, wat is de bestaande contentieux van afgehandelde strafzaken en de daarmee gepaard gaande invorderingen van dwangsommen? Misschien bestaat hiervan een inventaris. Het zou dan ook goed zijn die mee te delen aan de commissie. Minister, is dit volgens u in overeenstemming met de geest van de nieuwe codex, zoals die door het Vlaams Parlement met een grote meerderheid werd goedgekeurd?

Ten vijfde, wat zal de concrete verhouding zijn tussen de lokale besturen, de steden en gemeenten dus, en de bevoegde Vlaamse administratie in het handhavingsbeleid, zoals bepaald in het goed te keuren handhavingsplan? Welke taken zullen worden toebedeeld aan de Vlaamse administratie? Hoe ziet u de rol van steden en gemeenten in dit handhavingsbeleid?

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

De heer Lode Ceyskens: Handhaving is voor CD&V een essentieel onderdeel van de ruimtelijke ordening. We kunnen de spelregels in het voetbal definitief opbergen als er geen scheidsrechter op het veld loopt om het spel in goede banen te leiden.

Een goede handhaving moet er in de toekomst voor zorgen dat er een draagvlak blijft bestaan bij de bevolking voor een goed gereglementeerde ruimtelijke ordening. Het is alleen doordat mensen zien dat overtreders snel en correct worden aangepakt, dat ze meer overtuigd zullen worden om de regels te volgen.

Ik wil hier een aantal kernpunten aanhalen die voor ons cruciaal zijn in de handhaving. Prioriteit voor nieuwe bouw misdrijven in open of kwetsbaar gebied staat daarin voorop. Het zijn niet de kleine overtredingen waar we het kanon op moeten richten. We moeten de minnelijke schikkingen daarop kunnen toepassen, en daar in de toekomst zelfs meer gebruik van maken. Het zijn vooral de grote en bewust gemaakte overtredingen waarop we ons moeten richten. Openbare besturen hebben daarin zeker en vast een voorbeeldfunctie.

We hechten ook veel belang aan een billijk vervolgingsbeleid, met een waaier aan in te zetten instrumenten. De prioriteit moet niet langer liggen bij het betekenen van overtredingen of

vonnissen die soms 20 jaar oud zijn, om toch maar die verjaring tegen te houden, terwijl er ondertussen nieuwe overtredingen worden begaan in kwetsbare gebieden. Handhaving moet en zal voor ons het sluitstuk blijven om rechtszekerheid, en zeker en vast geen rechtsonzekerheid te bieden aan iedereen.

Minister, ik denk dat u het met me eens bent dat we er allemaal belang bij hebben te komen tot een goed en gedragen handhavingsplan, waarmee we niet mogen dralen, maar dat ook goed moet zijn. Minister, ik wil dan ook vragen in deze commissie de tijd te maken om daar een deftig debat aan te wijden. Ik begrijp dat het handhavingsplan is geschreven en dat ondertussen de adviezen van de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en de hoge raad er zijn. Over dat laatste advies wordt hier nog gediscussieerd. Ik zou willen suggereren dat u die adviezen zo snel mogelijk verwerkt en zo snel mogelijk aan de commissie bezorgt, met een voorstel, waarover we in de commissie, al dan niet met hoorzitting, nog duidelijk onze mening kunnen geven.

Ik begrijp dat iedereen in deze commissie, over de fracties heen, de nodige aandacht heeft voor het handhavingsplan. Het is en blijft essentieel voor onze ruimtelijke ordening. Minister, bent u bereid om het ontwerp van handhavingsplan zo snel mogelijk in deze commissie te brengen, zodat we daar samen een degelijk en gedragen plan kunnen van maken?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voor ons is het verdedigbaar om de nieuwe bevoegdheden van de hoge raad in te passen in het handhavingsplan. We kunnen ons afvragen wat er eerst moet komen. Volgens de heer Van Mechelen moet eerst de hoge raad komen, en dan het plan. We kunnen het ook omdraaien. Er valt wat voor te zeggen om de nieuwe bevoegdheden van de raad in te passen in het plan. Maar we zijn het wel eens met de heer Van Mechelen dat het handhavingsplan er zo snel mogelijk moet zijn en in werking moet treden. Het is goed dat de minister inspanningen doet om dit plan met spoed voor te leggen aan de Vlaamse Regering.

We zijn er ons zeker van bewust dat het geen gemakkelijke opdracht is om zo'n plan voor de eerste keer op te stellen en iedereen in dezelfde richting te laten kijken. We hebben de adviezen gezien van de SARO en de VVSG, en we horen in de wandelgangen dat er onzekerheid is over de verhouding tussen de verschillende handhavingspartners. We hebben de hoge raad, maar we hebben ook de gemeenten, de inspecteurs en de parketten. Misschien is het goed om de meningen van de VVSG en de SARO, maar ook van de partners die de handhaving op het terrein moeten waarmaken, te horen. Misschien is een hoorzitting daarvoor de beste manier. Uiteraard willen we dat redelijk snel. Als het van ons afhangt, mogen we daar geen tijd meer mee verliezen en moeten we eens bekijken welke mensen we zouden uitnodigen.

De heer Bart Martens: Minister, ik wil inpikken op de suggesties van de twee collega's. Ik heb met veel belangstelling de adviezen van de VVSG en de SARO op het ontwerphandhavingsplan gelezen. Die adviezen zijn niet mals, ze zijn heel kritisch, niet alleen ten aanzien van het ontwerpplan, maar ook ten aanzien van het handhavingsregime zoals dat vandaag bestaat. Mijnheer Van Mechelen, in het advies van de VVSG wordt ook gewezen naar de Hoge Raad voor van het Handhavingsbeleid, die blijkbaar toch operationeel is. De VVSG zegt daarover dat de wijze waarop deze raad momenteel functioneert, door de gemeenten als frustrerend wordt ervaren. Het ontmoedigt gemeenten om nog aan een handhavingsbeleid te doen.

Ik ben het met de collega's eens dat het misschien nodig is om over het ontwerphandhavingsplan de verschillende betrokken actoren uit te nodigen op een hoorzitting om dat plan ten gronde bij te sturen en om op basis van de resultaten van het definitieve plan ook de taak en de bevoegdheden van de Hoge Raad in te vullen via een huishoudelijk reglement. Eerst het huishoudelijk reglement goedkeuren en dan pas het handhavingsplan opmaken, is de kar voor het paard spannen. De suggestie van de beide collega's om ten

gronde dat handhavingsregime te analyseren, het ontwerpplan te bestuderen en na te gaan welke elementen daarin moeten worden verbeterd, kunnen we volgen. Als de commissie het daar straks mee eens is, kunnen er vrij snel hoorzittingen en een gedachtewisseling over worden georganiseerd.

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Voorzitter, ik wil beginnen met te zeggen dat conform de codex de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid op 1 september 2009 in de plaats is getreden van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid. De hoge raad is dus wel degelijk operationeel. Mijnheer Van Mechelen, ik heb het advies van de hoge raad op het handhavingsplan ook gekregen. Ik heb het bij mij. Hij werkt dus effectief en is betrokken bij het handhavingsplan.

Het is wel correct dat de nieuwe bevoegdheden gekoppeld zijn aan de goedkeuring van het procedure- en werkingsreglement. De hoge raad heeft mij een procedure- en werkingsreglement voorgelegd op 30 oktober 2009. De goedkeuring had volgens de codex moeten gebeuren voor 30 november 2009, maar in de Vlaamse Regering bestond de indruk dat we dit beter zouden koppelen aan het handhavingsplan in zijn geheel. Dat hebben de voorzitter en enkele leden zonet al naar voren geschoven. We wilden dus niet eerst het reglement goedkeuren en daarna het handhavingsplan.

Bij de start van de Vlaamse Regering ben ik onmiddellijk gestart met de uitvoering van de codex, en dus ook met de opmaak van het handhavingsplan, zoals bepaald in artikel 6.4.1. Het ontwerpplan werd door de Vlaamse Regering op 11 december 2009 voorlopig vastgesteld, waarna we de adviezen hebben ingewonnen, niet alleen bij de SARO en de VVSG, maar ook bij de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid. Deze adviezen zijn allemaal voor 31 januari 2010 binnengekomen. Ze waren heel fundamenteel, wat maakt dat we het plan zoals we het hadden voorgesteld, fundamenteel moeten herwerken.

Zoals in hetzelfde artikel bepaald, moet het handhavingsplan binnen de 6 maanden na haar aantreden worden vastgesteld door de Vlaamse Regering. Omdat bij de opmaak van dat plan de signalen uit het veld aangaven dat er op dit punt bij de uitvoering van de Codex een aantal knelpunten waren, waren wij van oordeel dat we het betrekken en de rol van de verschillende handhavingspartners fundamenteel duidelijk moeten stellen.

We zijn van oordeel dat een goed beleid in de ruimtelijke ordening moet kunnen worden gevoerd, waarbij het sluitstuk een goed handhavingsbeleid is. We vonden dat het beter was dat ten gronde aan te pakken, eerder dan snel te werken en daardoor de gedragenheid ervoor te verliezen. Ik wil met de ontvangen signalen dan ook terdege rekening houden en niet over één nacht ijs gaan. Dat is dan ook de reden waarom het procedure- en werkingsreglement van de hoge raad wordt gekoppeld aan het handhavingsplan.

Gezien bovenstaande uitgangshouding is het mijn beleidskeuze om de opdrachten, ook de bijkomende, die voor de verschillende handhavingspartners in de codex zijn opgenomen, uitdrukkelijk te verwerken in het handhavingsplan.

Op de vraag over bestaande contentieux heb ik een vrij uitvoerig antwoord. U hebt het enerzijds over de historisch opgebouwde contentieux en anderzijds over de rol van de hoge raad in verband met het wegwerken van de contentieux.

U spreekt over belangrijke historisch opgebouwde contentieux inzake lopende dwangsommen. Het is mijn indruk dat die er niet zijn. Van de 6079 geregistreerde vonnissen en arresten in kracht van gewijsde zijn er 694 dossiers waarin er nog een dwangsom loopt of kan lopen. Het hangt er immers van af hoe lang de uitvoeringstermijn is die de rechter heeft opgelegd aan de overtreder om te weten of die dwangsom loopt of kan lopen.

Deze 694 dossiers zijn verdeeld als volgt: voor de periode 1980-1989 zijn er 25 dossiers, voor de periode 1990-1995 zijn er 47 dossiers, voor de periode 1996-1999 zijn er 42 dossiers, voor de periode 2000-2005 zijn er 265 dossiers, voor de periode 2005 tot nu zijn er 315 dossiers.

Belangrijk is ook dat 101 van deze vonnissen en arresten in 2009 in kracht van gewijsde gingen, zodat de normale uitvoeringstermijn van 1 jaar – sinds 2003 kan men van deze termijn afwijken – nog niet is verstreken en er zeker voor die 101 dossiers dus nog geen dwangsommen lopen.

Sinds het schrappen in het decreet van de maximumtermijn van 1 jaar, zijn er in 2003 regelmatig uitspraken geveld met een veel langere uitvoeringstermijn, zodat ook in die dossiers de dwangsom nog niet loopt. Je kunt zelfs zeggen dat er uitspraken zijn geweest – dat zullen wellicht ook uitzonderingen zijn – waar de dwangsommen pas na een uitvoeringstermijn die levenslang is, zullen worden geheven. Ze zullen dus altijd in de tabellen blijven staan, veronderstel ik.

Om een dwangsom te kunnen innen, moet de gerechtelijke uitspraak worden betekend – dat zal in de toekomst ook niet veranderen – en vervolgens moet er om de 6 maanden een bevel tot betaling komen, dit laatste om de verjaring van de dwangsom – en dat is na 6 maanden – te stuiten.

Pas sinds 1999 wordt elke nieuwe uitspraak systematisch en onmiddellijk betekend. De oudere dossiers werden voor een belangrijk deel slechts in de periode tussen 2004 en juli 2008 betekend. De betekeningsoperatie om de verjaring van de uitvoering van de dwangsom te voorkomen, heeft destijds aanleiding gegeven tot herhaalde besprekingen in dit parlement. Sinds 1999 worden de dwangsommen strikt opgevolgd en ingevorderd. Enkel wanneer er ernstige betwistingen zijn, wordt de invordering voorlopig opgeschort. Het aantal effectief betaalde dwangsommen geeft in het geheel genomen een goede indicatie voor de verbeurde dwangsommen.

In 2009 werd er in het totaal 1.209.000 euro aan dwangsommen betaald op een totaal van iets minder dan 500 dossiers waarin dwangsommen verbeurden. Dit is een gemiddelde van 2418 euro per dossier op jaarbasis. Men kan bij dergelijk gemiddeld bedrag bezwaarlijk spreken over een zware hypotheek op het financieel voortbestaan van burgers en bedrijven. Maar zoals u zegt, op enkele dossiers kan dat natuurlijk wel het geval zijn.

Samengevat durf ik toch zeggen dat de cijfers niet toelaten om te spreken over een ‘belangrijk historisch opgebouwd contentieux’. Uiteraard zijn er enkele hoogst uitzonderlijke dossiers die symbolische proporties worden toegedicht, terwijl ze volkomen atypisch zijn.

Dan wil ik nu even ingaan op het tweede element, met name de rol van de hoge raad. Het is niet juist dat honderden particulieren en bedrijven in het ongewisse blijven betreffende de gerechtelijke invordering van dwangsommen, inbeslagnames enzovoort omdat de hoge raad niet operationeel is. De dwangsommen worden systematisch ingevorderd en de veroordeelden krijgen om de 6 maanden een verjaringstuitend bevel tot betaling, zodat zij nooit in het ongewisse zijn over de dwangsom die zij verschuldigd zijn wegens hun stilzitten. Tot op vandaag is dat de situatie.

Ik merk trouwens op dat de hoge raad alleen bevoegd is en bevoegd wordt om zich uit te spreken over niet-betaalde, opeisbaar geworden dwangsommen en enkel zou kunnen beslissen om deze opeisbaar geworden dwangsommen – dat staat ook heel duidelijk in de codex – slechts gedeeltelijk in te vorderen of de invordering tijdelijk op te schorten. Met andere woorden, eerst legt een rechter een uitvoeringstermijn op. Als je niet hebt uitgevoerd, begint er een dwangsom te lopen. Als die dwangsom niet wordt betaald, kan de hoge raad zeggen dat hij een deel van de niet-betaalde dwangsommen vrijstelt of zeggen dat de betaling van de reeds verlopen maar niet-betaalde dwangsommen, wordt geschorst. Dat is wat de hoge raad kan doen.

De hoge raad zal niet bevoegd worden voor nog niet opeisbaar geworden, toekomstige dwangsommen die ingevolge de weigering om de gerechtelijke veroordeling uit te voeren blijven verbeuren en evenmin voor niet meer opeisbare, want reeds betaalde dwangsommen.

Als iemand de dwangsom heeft betaald, dan kan de hoge raad daar niets over zeggen. Hij kan ook niets zeggen over nog toekomstige dwangsommen die zouden komen.

De hoge raad zal niet bevoegd zijn om de gerechtelijke uitspraak te hervormen of ongedaan te maken, de dwangsom op te heffen of te verminderen, noch om de looptijd ervan op te schorten. Evenmin zal de hoge raad bevoegd zijn om de veroordeelden te ontslaan van de verplichting tot uitvoering, zoals het Arbitragehof op 15 januari 2009 oordeelde.

U noemt het de rol van de hoge raad het historisch contentieus inzake lopende dwangsommen op te lossen. Die rol kan er, zoals zojuist aangegeven, nooit in bestaan om de veroordeelden te ontslaan van de reeds verbeurde dwangsommen zolang zij nog geen uitvoering hebben gegeven aan de herstelmaatregel, waarvan ook geen ontslag kan worden verleend. De hoge raad zal alleen kunnen beslissen dat een opeisbaar geworden dwangsom slechts gedeeltelijk wordt ingevorderd of dat deze invordering tijdelijk wordt opgeschort.

U vraagt of dit in de geest is van de nieuwe codex die het Vlaams Parlement heeft goedgekeurd. Ik heb u uiteengezet wat het totaal en het gemiddelde aan dwangsommen was in 2009, en ik heb ook duidelijk gemaakt dat het niet zo is dat particulieren en bedrijven in het ongewisse blijven doordat de hoge raad niet operationeel zou zijn. Evenmin kan er discussie bestaan over het feit dat de afstemming tussen het procedure- en werkingsreglement en het handhavingsplan tegen de geest van de codex zou zijn.

U vraagt naar de rol van de lokale besturen. Aangezien het handhavingsplan nog niet is goedgekeurd, kan ik u de concrete verhouding en toewijzing van taken nog niet medelen.

Ik wil wel ingaan op de vraag die verschillende andere sprekers naar voren hebben gebracht om in de commissie van gedachten te wisselen over een ontwerp van handhavingsplan dat ik zo spoedig mogelijk zal afwerken na het verwerken van de adviezen die ik heb ontvangen.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Voorzitter, collega's, het verheugt mij dat er in de commissie een brede consensus is dat we onverwijld zouden kunnen beschikken over een goedgekeurd handhavingsplan waarbij de spelregels bepaald zijn: waar we ons mee bezighouden, hoe we dat zullen aanpakken en vooral wie wat gaat doen in dat dossier. Daar zal iedereen in Vlaanderen beter van worden.

Minister, ik vrees wel dat we in een kip-eisituatie terecht komen. U zegt nu dat de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid bestaat sinds 1 september en dat de Hoge Raad voor het Herstelbeleid door het goedgekeurde decreet is omgevormd tot de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid, maar de bevoegdheden van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid behoudt.

Daar gaat het natuurlijk over. Dat is de reden van mijn interpellatie. De Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid, zoals de codex bepaalt, functioneert niet – laat ons niet proberen elkaar iets wijs te maken. De Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid is totaal gehandicapt zolang de Vlaamse Regering het huishoudelijk reglement niet goedkeurt. U hebt dat in een andere commissie eens een semantische discussie genoemd. Daar ging het over 500 miljoen euro, hier gaat het over mensen: voor mij is dat even belangrijk. U zegt dat we dat samen moeten lezen met dat handhavingsplan. Maar door, de facto, dat huishoudelijk reglement niet op de regeringstafel te brengen en goed te keuren, maakt u de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid, zoals wij hem in dit parlement kamerbreed hebben goedgekeurd, niet operationeel.

Ik heb een vermoeden waarom dat niet gebeurt. Maar we worden hier niet betaald om onze vermoedens en diepste gedachten op tafel te brengen. Minister, u zit in een spel waarin u beter niet zou stappen. Ik wil u adviseren om het huishoudelijk reglement van de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid onverwijld goed te keuren waardoor deze raad de opdracht kan invullen die hij bij decreet heeft gekregen.

Het is een zeer interessant idee van de collega's om eens een hoorzitting te hebben over de adviezen die zijn ingediend, inzonderheid dat van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Het is zelfs origineel, want het is de bevoegdheid van de regering om het handhavingsplan goed te keuren. Maar het kan nooit kwaad om het parlement daarover op voorhand te horen. Het bespaart u alleszins nadien heel wat heibel. Het is belangrijk dat we ons daar dan over kunnen uitspreken.

Voorzitter, ik wil u iets nadrukkelijk vragen. En, minister, dit is echt niet ingegeven door wantrouwen. Ik heb in deze commissie paragrafen die een verregaande juridische interpretatie geven over bevoegdheden en verantwoordelijkheden en die door uw administratie werden opgesteld – en ik weet dat ze dat meestal vakkundig doen – integraal in het verslag laten opnemen. Ik vrees namelijk dat er betwisting zou kunnen ontstaan over die interpretatie. U zegt aan de ene kant – en dat is nogal wies – dat de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid niet bevoegd is voor toekomstige of voor reeds betaalde dwangsommen. Daarvoor hebben we hem ook niet opgericht. De Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid is opgericht om in zekere mate een sturing te kunnen geven aan het betekenen van die dwangsommen. U hebt dat occasioneel genoemd. Ik heb het totale cijfer gemist, maar ik weet van één vonnis – en ik weet dat notoire oud-collega's er heel wat meer kunnen bezorgen – en daar gaat het over een dwangsom per 24 februari 2009 van 288.600 euro. Ik vroeg naar de totale contentieux: als die dwangsommen morgen worden betaald, over welk bedrag gaat het dan? En dit zijn bedrijven die planologisch geregulariseerd en in orde zijn, maar toch met die dwangsommen boven hun hoofd hangen. Minister, ik vrees, tenzij u mij kunt overtuigen, dat uiteindelijk enkel de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid, vanzelfsprekend in samenwerking met de stedenbouwkundige inspectie, hier enig soelaas zou kunnen brengen.

Het is nuttig dat we een motie indienen met betrekking tot deze interpellatie en dat we in deze motie nadrukkelijk vragen om die hoge raad alle bevoegdheden te geven door de goedkeuring van het reglement. Ik dank de regering voor de feitelijke toezegging om mee te werken aan de hoorzittingen over het handhavingsplan. Dit kan voor iedereen bijzonder verhelderend zijn.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Wij zullen uiteraard ook een motie indienen. Ik ben blij dat we het blijkbaar redelijk breed eens zijn over de hoorzitting die we hier willen houden. Voorzitter, ik weet niet of het nu het moment is om een aantal organisaties te noemen die we daar willen horen. Ik dacht in elk geval aan de VVSG en de SARO, maar toch ook aan de mensen die met de handhaving bezig zijn: de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid, de inspecteurs en waarom ook niet het parket. Misschien zijn er nog andere?

De voorzitter: Ik merk dat er unanimitéit is over de hoorzitting, om de verschillende betrokken actoren te horen over het ontwerp van het handhavingsplan. Ik stel voor dat we dat de week na het paasreces doen. We zullen nog de verschillende fracties aanschrijven om desgevallend nog andere instanties dan deze die de heer Vandaele voorstelt, uit te nodigen: VVSG, Inspectie RWO, de hoge raad zelf en desgevallend de parketten. Zijn er nog andere instanties, mijnheer Van Mechelen?

De heer Dirk Van Mechelen: Het is inderdaad gebruikelijk dat de fracties namen en instellingen mogen geven. Wij hebben over het nieuwe decreet, over de codex, een heel brede hoorzitting gehouden. Het zou nuttig zijn om een beroep te doen op de mensen die toen hebben meegewerkt. Dat waren nogal notoire mensen die, over de partijgrenzen heen, daaraan hebben meegewerkt.

De voorzitter: Ik stel voor dat we de nu al genoemde instanties uitnodigen en dat we nog een rondschrijven richten tot de verschillende fracties om desgevallend nog andere instanties of personen te suggereren. Dat hameren we dan af in een volgende regeling van de werkzaamheden met het oog op de hoorzitting annex gedachtewisseling na de paasvakantie.

Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Ik zal de voorbereiding uiteraard met plezier aan de commissiesecretaris overmaken. Ik zal hem tevens een lijst bezorgen van de dossiers en de dwangsommen. Op die manier zullen de leden van deze commissie daar een beter zicht op krijgen.

Ik heb begrepen dat de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid niet bevoegd is om zich over het al dan niet betekenen van een vonnis uit te spreken. De bevoegdheid van de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid is beperkt. Het gaat niet om discussies over de grootte van een dwangsom. Zodra iemand die een dwangsom niet heeft betaald naar de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid stapt, kan de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid eventueel tot een gedeeltelijke vrijstelling van de onbetaalde dwangsommen overgaan. Dit staat los van het betekenen op zich. Volgens mij moet er nog steeds worden betekend. Indien de dwangsommen, ondanks het bestaan van een rechterlijke uitspraak, niet worden betaald, kan de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid beslissen dat ze niet helemaal moeten worden betaald.

Wat het handhavingsbeleid betreft, is hier een keuze gemaakt. We zullen daarover verder nog van gedachten wisselen. We zullen het plan zo snel mogelijk voltooien en aan de leden van de commissie overmaken. Dit plan moet de basis van onze discussies vormen. Het gaat niet om het voorstel dat aan de VVSG is bezorgd. De adviezen van de VVSG, van de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid en van anderen zullen in het plan worden verwerkt.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Daarnet heeft de minister in verband met de dwangsommen uitdrukkelijk vermeld dat de administratie sinds 1999 systematisch alle dossiers die vonnissen of arresten met kracht van gewijsde betreffende de oplegging van dwangsommen bevatten, betekent. Ik ben blij dat hij zelf naar dat jaartal heeft verwezen. Daardoor hoef ik dat niet te doen.

Het gaat hier om een beleidsbeslissing van de vorige minister en van de vorige Vlaamse Regering. Het was toen de bedoeling met de blinde afbraakpolitiek te stoppen. Ik heb daar nooit in geloofd. Ik hoop dat mijn opvolger die zienswijze deelt. Door de dwangsommen te betekenen, proberen we de mensen ervan te overtuigen dat daar niet mee wordt gelachen. De wet en de rechtspraak moeten worden uitgevoerd. Ze kunnen hiermee in hun eigen vlees snijden.

Het beleid dat in 1999 van start is gegaan, heeft op het terrein heel wat resultaten opgeleverd. Heel wat mensen en bedrijven zijn vrijwillig tot de sanering van hun bouwbedrijven overgegaan. Ik kan echter legio voorbeelden geven van mensen die ten gevolge van de blijvende betekening en invordering in een kafkaïaanse situatie zijn terechtgekomen.

Een van de meest legendarische voorbeelden betreft een gemetste barbecue in het noorden van Antwerpen. De dwangsommen zijn tot duizenden euro's opgelopen. Dit staat natuurlijk niet meer in verhouding tot de overtreding. De eigenaar heeft gedurende 6 jaar geweigerd zijn barbecue af te breken. Die barbecue moest overigens worden afgebroken omdat de rook in de living van de buur terecht kwam. Daarom is die procedure destijds gevoerd. We kunnen hier even mee lachen. Dit voorbeeld toont echter aan dat de opeisbaarheid in verband met de dwangsommen, zeker indien een planologische regularisatie is doorgevoerd, eigenlijk zinloos wordt.

Om die reden hebben we beslist dat de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid advies over de betekening van dwangsommen kan leveren. Dit advies kan, voor alle duidelijkheid, luiden dat de dwangsommen niet meer moeten worden betekend.

Minister, ik heb uw juridische toelichting gehoord. Ik zal dit op mijn beurt door andere juristen laten nakijken. Vlaanderen zit op u te wachten. Het gaat niet om enkele occasionele gevallen. Mensen als Gerald Kindermans en Patrick Lachaert kunnen u een batterij

voorbeelden leveren. Het gaat hier niet om een fait divers. U draagt hiervoor elke dag persoonlijk de verantwoordelijkheid.

De heer Bart Martens: De essentie van een dwangsom is natuurlijk dat ze niet moet worden betaald. Bepaalde burgers willen, bijvoorbeeld door een barbecue niet af te breken, burgerlijk ongehoorzaam blijven. Dat is hun eigen verantwoordelijkheid.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Voorzitter, indien iets wordt afgebroken en de ruimtelijke ordening is hersteld, kan over de billijkheid van de opgelopen dwangsommen worden gediscussieerd. Wat nu in de Vlaamse Codex staat, hebt u nog zelf goedgekeurd.

Met redenen omklede moties

De voorzitter: Door de heer Van Mechelen en de heer Vandaele werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot de heer Philippe Muylers, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het Rooilijnendecreet

De heer Bart Martens: Het Rooilijnendecreet is een van de laatste decreten die in de loop van de vorige legislatuur door het Vlaams Parlement zijn goedgekeurd. Het ging om een voorstel van decreet van enkele Vlaamse volksvertegenwoordigers, onder wie ikzelf, om de procedures voor de vaststelling en de realisatie van de rooilijnen te moderniseren. Dit voorstel van decreet biedt ook mogelijkheden om bepaalde woningen energiezuiniger te maken.

Volgens het decreet zouden overschrijdingen van de rooilijnen tot 14 centimeter voor de plaatsing van buitengevelisolatie in principe moeten worden toegestaan. Volgens de indieners zouden dergelijke plaatsingen van buitengevelisolatie, indien ze niet strijdig zijn met stedenbouwkundige voorschriften inzake gevelmaterialen of beschermde dorpsgezichten, steeds worden toegestaan.

In de praktijk wordt het decreet absoluut niet op deze wijze toegepast. Veel bouwaanvragen voor de aanbrenging van buitengevelisolatie stuiten op een njet. Ofwel zeggen de bevoegde gemeenten niet op de hoogte te zijn van de nieuwe regeling, ofwel stellen ze dat er geen uitvoeringsbesluiten zijn en het nieuwe decreet dus niet uitvoerbaar is op dit punt. Nog andere gemeenten stellen dat er wettelijk wel voorzien is in een mogelijkheid tot het plaatsen van gevelisolatie, maar dat de gemeente niet verplicht is om daarop in te gaan. Daarbij wordt mijns inziens voorbijgegaan aan het opzet van de nieuwe regeling, namelijk het mogelijk maken van energie-efficiënte investeringen bij particuliere woningen.

Tijdens de vorige legislatuur hebben we hier in de commissie Energie ook voorstellen van resolutie besproken waarin net de aanmoedigingen zouden worden opgenomen om van die buitengevelisolatie een groter succes te maken. De federale overheid heeft er trouwens voor gezorgd dat die investeringen fiscaal aantrekkelijk worden gemaakt. Liefst 40 procent van die factuur, tot een bepaald plafond, kan worden teruggekregen van de fiscus.

Minister, hoeveel aanvragen voor het plaatsen van gevelisolatie werden er ingediend? Hoeveel van die aanvragen werden er afgewezen en op basis van welke gronden? Hoe moeten we die afwijzingen interpreteren? Welke afwijzingscriteria zijn aanvaardbaar om een vergunning voor het plaatsen van gevelisolatie te weigeren? Kan de gemeente bijkomende

voorwaarden opleggen, zoals het volledig afbreken van de voorgevel, alvorens een overschrijding van de bouwlijn toe te staan?

Is de interpretatie dat een vergunning voor buitengevelisolatie niet mag worden geweigerd indien niet in strijd met andere geldende regelgeving, fout? Met andere geldende regelgeving bedoel ik bijvoorbeeld de ruimte die op het voetpad moet worden vrijgehouden voor het laten passeren van rolstoelen en dergelijke, verordende voorschriften in stedenbouwkundige voorschriften enzovoort. Als er daar geen tegenstrijdigheid mee is, kan een vergunning voor het plaatsen van een buitengevelisolatie dan nog worden geweigerd? Als het Rooilijnen-decreet inderdaad zo slecht bekend is bij de stedenbouwkundige ambtenaren, wat toch blijkt uit verschillende dossiers die bij mij zijn toegekomen, is het dan niet aangewezen om de lokale besturen beter te informeren en desgevallend de juiste interpretatie van de nieuwe regelgeving via een omzendbrief te verduidelijken?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Mijnheer Martens, u noemt mogelijke conflicten tussen het Rooilijnen-decreet en voorschriften met betrekking tot beschermde dorpsgezichten of voorschriften met betrekking tot gevelmaterialen. Ik zie in elk geval een tegenstelling tussen het Rooilijnen-decreet en de gewestelijke stedenbouwkundige verordening die de breedte van de voetpaden regelt. Het zou inderdaad goed zijn, mocht de minister eens klaarheid brengen en bijvoorbeeld een uitspraak doen over de hiërarchie der dingen.

De voorzitter: De heer Peeters heeft het woord.

De heer Dirk Peeters: Voorzitter, minister, collega's, wij vinden dit ook een belangrijk decreet, zeker gelet op de bedoeling die erachter zit om energiezuinig te kunnen wonen en isolatie te bevorderen. Als er een decreet in die zin bestaat, moet het volgens ons ook wel overal gelden. De gemeenten kunnen hier niet onderuit komen door te verwijzen naar de plaatselijke toestand, de gemeentelijke autonomie en dergelijke.

Wat dat betreft, is de minister aan zet. Er moet verduidelijking komen ten aanzien van de gemeentebesturen, om ervoor te zorgen dat het decreet overal in dezelfde zin wordt toegepast. Als er dan een conflict is met mogelijke beschermde dorpsgezichten of met de voetpadenregeling, dan moet dat duidelijk worden gemaakt in een omzendbrief of via een nieuwe instructie. De willekeur die nu bestaat, moet snel uit de wereld worden geholpen.

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Voorzitter, collega's, ik deel de bezorgdheid om bestaande gebouwen zo energiezuinig mogelijk te maken. Dat is vanzelfsprekend. Het recente Rooilijnen-decreet geeft daartoe een aantal mogelijkheden. Het decreet valt ook onder de bevoegdheid van minister Crevits, en om hier een antwoord te kunnen geven op uw vragen, hebben we overleg gepleegd. Dit antwoord wordt dus in overleg naar voren gebracht.

Vandaag worden alleen kaleien, het pleisteren van gevels, het aanbrengen van steenstrips op gevels of het aanbrengen van waterwerende en isolerende afdekking op blinde zijgevels vrijgesteld in de stedenbouwkundige vergunning. Ik denk niet dat het aangewezen is om het aanbrengen van gevelisolatie, op gelijk welke manier, tot een dikte van 14 centimeter zonder meer vrij te stellen van vergunningsplicht. Dat kan uiteraard, maar niet overal. Zoals ook is opgenomen in de codex, moet er altijd inspraak zijn vanwege de lokale overheid. Zaken als het gebruik van materialen en het uitzicht kunnen het best worden beoordeeld door de vergunningsverlenende overheid.

Het antwoord op de vraag hoeveel dergelijke aanvragen wij hebben gekregen, moet ik u schuldig blijven, mijnheer Martens. Dergelijke aanvragen betreffen immers de bevoegdheid van de lokale overheid. Mijn administratie komt daar in principe dus zelden of nooit in tussen. Het is mij ook niet bekend of lokale overheden vaak dergelijke aanvragen weigeren of niet. Ik kan daar geen getallen op kleven. Wat wel klopt, is dat de lokale overheid in haar

vergunning voorwaarden kan opleggen of de aangepaste vergunning kan weigeren. De in het Rooilijnendecreet opgenomen afwijzingsmogelijkheid is geen absoluut recht. De visuele en vormelijke aanpassingen, de cultureel-historische aspecten en de veiligheid in het algemeen zijn elementen die moeten worden beoordeeld en die kunnen maken dat de mogelijkheden, opgenomen in het Rooilijnendecreet, niet 100 percent worden gehonoreerd.

U zegt dat sommige gemeenten stellen dat het decreet niet uitvoerbaar is bij gebrek aan uitvoeringsbesluiten. Dat is een foute conclusie. Het decreet heeft op dat vlak geen verdere verduidelijking of uitvoeringsbepalingen nodig. Probleem is echter wel, zoals u en de heer Peeters hebben aangebracht, de onvoldoende bekendheid van het Rooilijnendecreet. Ik neem me voor om met minister Crevits de gemeenten te wijzen op die afwijkingmogelijkheden van het decreet. Ofwel proberen we dat te integreren in een nieuwsbrief naar de gemeenten, ofwel betrekken we dit bij de atriawerking. In elk geval zal ik het ook via de medewerkers van het Agentschap Ruimte en Erfgoed communiceren bij het driepartijenoverleg.

Er zijn opmerkingen gemaakt over de verhouding tussen het Rooilijnendecreet en de gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen. Ik zal dat laten onderzoeken door mijn administratie en een antwoord overmaken.

De heer Bart Martens: Dank u, minister. Het was niet mijn bedoeling om te pleiten voor een vrijstelling van vergunningsplicht of een absoluut recht. Dat staat ook niet in mijn vraag. Ik denk dat er een beoordeling mogelijk moet zijn op esthetische, cultuurhistorische aspecten enzovoort. Alleen stel ik vast dat bepaalde gemeenten nu systematisch weigeren. Dat is niet de bedoeling van de mogelijkheid die we in het Rooilijnendecreet hebben ingebouwd. De betere bekendheid is uiterst noodzakelijk en zeer dringend om daar paal en perk aan te stellen. Er zijn verwachtingen gecreëerd bij mensen die met die investeringsplannen zitten. Zij willen nuttige investeringen doorvoeren en botsen vaak op een onwillend vergunningverlenend lokaal bestuur. Daarmee gaan we voorbij aan de doelstellingen van het decreet.

De heer Dirk Peeters: Ik heb ook de ervaring dat de gemeentebesturen niet enkel zeggen dat ze de wetgeving niet kennen. Ze zeggen eerder dat ze het niet moeten doen en er totaal vrij in zijn. Dat komt fout over. Het decreet bepaalt een opdracht waarnaar een gemeentebestuur zich moet schikken. Er zijn uitzonderingen mogelijk in bepaalde situaties. Als we de interpretatie totaal overlaten aan elk afzonderlijk bestuur, creëren we een poespas, schenden we het gelijkheidsbeginsel en raken we in een positie van rechtsonzekerheid voor een belangrijke materie. Er is behoefte aan verduidelijking.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Martine Fournier tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de inventaris van het bouwkundig erfgoed

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier: Voorzitter, minister, collega's, op 28 oktober 2009 werd in deze commissie uitvoerig gediscussieerd over de inventaris van het bouwkundig erfgoed en het uitblijven van het toetsingskader met betrekking tot de inventaris. Ondertussen ondervinden heel wat steden en gemeente problemen met hun erfgoedtoets. Als een vraag tot sloping aan de administratie wordt voorgelegd, krijgt men veelal een negatief advies. Het is dan uiteraard aan de gemeente om verder te gaan met dit advies, maar een negatief advies leg je niet zomaar naast je neer.

De vragen in de commissie gingen in de eerste plaats over de erfgoedtoets en het besluit dat daarover gepubliceerd zou worden. Tot op heden is dit besluit nog niet gepubliceerd. De minister had als streefdatum de ministerraad na de herfstvakantie van 2009 opgegeven. Dit was gekoppeld aan de uitbouw van de intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten.

Sinds 1972 is er aan de opstelling van de inventaris gewerkt. De omvangrijke lijst moest in oktober 2009 nog uitgebreid worden met zes West-Vlaamse gemeenten: Koekelare, Zedelgem, Ardoonie, Waregem, Ichtegem en Pittem. De eerste vier zouden eind 2009 opgenomen zijn en de laatste twee in 2010. Bij nazicht van de inventaris bleek dat Ardoonie al acht relictien heeft, Waregem twee en Ichtegem een. De andere gemeenten zijn nog niet opgenomen.

De inventaris omvat ongeveer 75.000 objecten. Sommige waren in de jaren zeventig relevant om op de inventaris te worden geplaatst, maar met veranderde wetenschappelijke inzichten kunnen sommige elementen er misschien ondertussen worden afgehaald. De inventaris moet een evenwicht vinden tussen wat historisch waardevol is en de rechten van de eigenaar.

Minister, wanneer plant u het besluit voor te leggen aan de ministerraad van de Vlaamse Regering? Hoe komt het dat het besluit zo lang op zich laat wachten? Welke initiatieven hebt u al genomen om de intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten uit te bouwen? Wanneer zal de databank volledig zijn? Hoe komt het dat de invoering van de laatste gemeenten vertraging heeft opgelopen? Welke initiatieven zult u nemen om de lijst te evalueren en eventueel enkele relictien van de lijst te verwijderen?

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman: Minister, ik blijf het jammer vinden dat er een tegenstelling is tussen de gebouwen die op de inventaris voor het bouwkundig erfgoed zijn terechtgekomen en de procedure bij een monument. Mensen die eigenaar zijn van een gebouw dat een officieel monument wordt, worden op een degelijke manier ingelicht over de gevolgen, over de impact ervan. Mensen die eigenaar zijn van een gebouw dat op de inventaris van het bouwkundig erfgoed terecht is gekomen, werden daarvan echter niet ingelicht. De diensten Stedenbouw van de lokale besturen krijgen daar veel vragen over van mensen die echt niet weten dat hun gebouw op de inventaris van het bouwkundig erfgoed staat, noch op de hoogte zijn van de gevolgen daarvan.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, de vraag waar mevrouw Fournier naar verwijst, was er eentje van mij van vorig jaar. Toen heeft de minister inderdaad in het vooruitzicht gesteld dat er een afwegingskader zou worden opgemaakt, maar blijkbaar heb ik wat meer geduld met de minister dan mevrouw Fournier.

Mevrouw Taeldeman, dat er absoluut geen informatie over is, klopt niet helemaal. U weet dat alles via de website van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) ter beschikking wordt gesteld. De mensen moeten dat weten, daar hebt u gelijk in, maar ik vind het alleszins al goed dat de hele inventaris beschikbaar is, want dat was vroeger niet het geval.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint: Ik wil heel kort reageren, voornamelijk op de opmerking van de heer Vandaele. We hebben hierover een uitgebreide discussie gevoerd in het najaar, en het is natuurlijk zo dat de informatie beschikbaar is op de website, maar dat neemt niet weg dat al die mensen van wie een gebouw op de inventaris staat, daarvan vandaag niet op de hoogte zijn. Dit heeft heel wat rechtsgevolgen. Denken we maar aan het plaatsen van zonnepanelen, want daarvoor moet toestemming worden gevraagd aan de gemeente, en wie er niet van op de hoogte is dat zijn gebouw op de inventaris staat, heeft dan een probleem. Ik wil me aansluiten

bij mevrouw Taeldeman, want ook ik vind het een beetje jammer dat eigenaars van de woningen niet op de hoogte worden gebracht van het feit dat ze op de inventaris voorkomen.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Voorzitter, het is belangrijk dat we de inventaris van ons erfgoed hebben gekoppeld aan het decreet Ruimtelijke Ordening, waardoor een sloopvergunning niet meer kan worden afgeleverd zonder dat er een soort knipperlichtprocedure tot stand komt. Ik heb op lokaal vlak al twee keer meegemaakt dat er vergunningen worden ingediend om waardevol patrimonium te slopen om er een nieuwbakken appartementsgebouw neer te poten. De koppeling op zich is dus goed.

De inventaris die over de decennia heen werd opgesteld door onze diensten, is natuurlijk voor een stukje gedateerd. Ik denk dat gemeenten hier een heel belangrijke opdracht hebben om te kijken wat van het erfgoed nog voorhanden is, want jammer genoeg is er al heel veel verdwenen dat geïnventariseerd is, om te zien in welke mate de lijst kan worden geüpdatet en om zelf ook suggesties te doen om de inventaris bij te stellen.

De minister heeft heel recent voor Kapellen het patrimonium van architect Jo Crepain opgenomen als beschermd erfgoed, wat op zich een waardevolle update is van het bestaand erfgoed in een lokale gemeenschap. Ik vind het nogal jammer dat dat hier als bedreigend wordt beschouwd, terwijl het juist onze bedoeling moet zijn om het erfgoed te beschermen.

Het is inderdaad belangrijk – en hierover zal er ook wel een kamerbrede consensus bestaan – dat mensen weten dat hun gebouwen geïnventariseerd zijn. Dat is eigenlijk de evidentie zelf en het verdient misschien aanbeveling, minister, om daarvoor eens een procedure uit te werken met de mensen van het VIOE en van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSJ) om te bekijken hoe en wanneer dat kan. Het heeft immers geen zin om morgen naar al die mensen aangetekende brieven te sturen, want het is belangrijk om te weten wat er nog staat en wat al weg is. Het is ook belangrijk om van wat er nog staat, te weten in welke vorm het er nog staat en ook of het nog beschermenswaardig is.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, ik wil graag eerst ingaan op het aspect dat werd ingebracht door mevrouw Taeldeman en waarop een aantal onder u zijn ingegaan, maar dat buiten het bestek van de vraag valt. We hebben hier al uitvoerig over gepraat, ik zal de hele discussie niet overdoen. De heer Van Mechelen heeft er terecht op gewezen dat dit een procedure is die vroeger werd vastgelegd en waarbij toen niet werd voorzien in een individuele betekening of kennisgeving, onder meer wegens praktische moeilijkheden.

Principieel is het natuurlijk ook zo dat het feit dat een eigendom op de inventaris staat, bijlange niet dezelfde gevolgen heeft als een bescherming. Het is, zoals de heer Van Mechelen zegt, een knipperlicht dat werkt en dat bepaalde gevolgen heeft, ook positieve, inzake bestemming en dat bepaalde beperkingen inhoudt in die zin dat slopen niet kan zonder een voorafgaand advies, en dat creëert rechtszekerheid.

De gemeenten hebben natuurlijk allemaal toegang tot de databank, individuen hebben die evenzeer. Het is ook zo dat de notarissen via e-notariaat ook die toegang hebben, dat heb ik al aangekondigd. Misschien moeten we erover nadenken om die toegang ook uit te breiden. Ik denk bijvoorbeeld aan de architecten, we kunnen ervoor zorgen dat ze via een soort intranet toegang hebben en er heel vlot over kunnen beschikken.

Ik wil in de toekomst nadenken over de aanpak. Moet die veranderen? In elk geval is het voor het verleden zo dat het totaal onmogelijk is om daar nu op in te gaan, want we zitten natuurlijk met een kolossaal aantal panden. Het is finaal heel moeilijk om te weten aan wie de betekening moet gebeuren: er zijn zaken in onverdeeldheid, het betreft het opsporen van eigenaars enzovoort. In totaal zitten we wetenschappelijk met 75.000 panden en 66.000 werden er vastgesteld: u ziet dat het administratief niet haalbaar is om dit te doen. Wel denk

ik dat de administratie erover moet nadenken om in de toekomst wel in zulke regelingen te voorzien, maar ik herhaal dat men me heeft gewezen op de grote praktische problemen.

Het is een bestaande toestand, en ik sluit me aan bij degenen die het positief vinden dat de inventaris werd gemaakt. We kunnen die beschouwen als een knipperlicht dat moet branden, maar het is ook een element van afweging, want die moet worden gemaakt op het moment dat er moet worden beslist. Er zijn panden die op de inventaris staan die wel worden gesloopt, waarvan iedereen zegt dat ze wel op de erfgoedinventaris staan, maar dat ze mogen verdwijnen. Je bent als stad of gemeente wel verplicht om een afweging te maken van diverse elementen en beleidsimperatieven.

Wat de vraag van mevrouw Fournier betreft, kan ik zeggen dat de voorbereiding voor de redactie van het ontwerp van besluit meer tijd heeft gevegd dan verwacht. Er hebben veel voorbereidende vergaderingen plaatsgevonden. Er zijn ook veel vergaderingen van interkabinettenwerkgroepen geweest. In het verlengde van wat hier een beetje is aangekaart, heeft de regering de bedoeling te komen tot een regeling die administratief zo licht mogelijk is.

Op 18 december 2009 heb ik het ontwerp van besluit op de regeringstafel gelegd. De regering heeft er haar principiële goedkeuring aan gehecht. Tezelfdertijd is een besluit goedgekeurd over een materie waarvoor minister Muyters bevoegd is: het ontwerpbesluit betreffende de wijziging van de dossiersamenstelling van de stedenbouwkundige vergunning.

Voor die dossiersamenstelling van de stedenbouwkundige aanvraag is bepaald dat voor de sloop van een constructie de inventaris minimaal wordt uitgebreid en ook in het dossier wordt opgenomen. Het is goed dat dit allemaal in één dossier kan worden geïntegreerd, zodat geen apart initiatief nodig is. De beide besluiten werden op 18 december door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd.

Gezien de gevoeligheden en de maatschappelijke relevantie is beslist beide ontwerpbesluiten aan verschillende instanties voor advies voor te leggen, ook aan instanties die wettelijk niet moeten worden geraadpleegd. We vroegen een advies aan de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening (SARO), de SERV en de VVSG. Zoals u allen wel weet, neemt het inwinnen van adviezen tijd in beslag. De adviezen van de SARO en de SERV heb ik eind januari ontvangen, de nota van de VVSG was gedateerd 9 februari 2010. Alle adviezen zijn grondig geanalyseerd en besproken.

Dat leidde tot de uitwerking van een nieuw ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de onroerendeerfgoedtoets. Ik wil nog voor Pasen het ontwerp ter goedkeuring aan de regering voorleggen. Ik organiseer aanstaande vrijdag een interkabinettenwerkgroep over dit nieuwe besluit. Iemand vroeg of de steden en gemeenten daarin een rol kunnen krijgen. De VVSG pleit ervoor dat steden en gemeenten die dat willen een rol zouden krijgen. Dat zou moeten kunnen, maar de regering moet zich daarover nog buigen.

De intergemeentelijke onroerendeerfgoeddiensten zijn een zaak van de vorige legislatuur. Toen is een oproep gedaan voor de organisatie van een eerste proefproject. Die oproep werd voornamelijk gericht aan de bestaande Intergemeentelijke Archeologische Diensten, omdat aangevoeld werd dat zij in hun werking het dichtst aanleunen bij wat het takenpakket van een Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddienst (IOED) kan zijn. Twee bestaande intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, namelijk de Zuid-Oost-Limburgse Archeologische Dienst (ZOLAD) en de erfgoedcel 'in het hart van West-Vlaanderen' (Terf) reageerden positief met een projectvoorstel.

Eind 2009 heb ik de eerste Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddienst in Zuid-Oost-Limburg goedgekeurd. Dit projectvoorstel was ver genoeg uitgewerkt om van start te kunnen gaan. Terf werkte na overleg met mijn administratie een tweede voorstel uit, dat momenteel wordt onderzocht. Ik zal de opstart van deze IOED vermoedelijk nog voor de zomer kunnen goedkeuren. Ook een aantal andere intergemeentelijke diensten vertonen intussen ook interesse om een projectvoorstel uit te werken.

Het lijkt mij aangewezen om na een proefperiode van een jaar de lopende projecten te evalueren en te bekijken wat de winst is van de uitbreiding van het takenpakket van deze projectverenigingen, ook in het licht van de interne staatshervorming waarbij moet worden bepaald wie wat doet.

Wanneer zal de databank volledig zijn? De databank van de inventaris van het bouwkundig erfgoed zal nooit helemaal volledig zijn. Er wordt echter wel gestreefd naar volledigheid en een zo actueel mogelijk gegevensbestand. Er gebeuren immers permanent wijzigingen aan het bouwkundig erfgoed: er wordt verbouwd, gesloopt en bijgebouwd. Daarnaast zijn er regelmatig nieuwe inzichten vanuit wetenschappelijk onderzoek die de erfgoedwaarden verduidelijken, bijstellen en contextualiseren. Iets wat 2 decennia geleden nog niet beschermingswaardig werd geacht, is dat vandaag misschien wel.

Het Agentschap Ruimte en Erfgoed is voor de inventarisatie van de laatste gemeenten in West- en Oost-Vlaanderen verantwoordelijk. Het zorgt voor de eigenlijke inventarisatie op het terrein en verzorgt het uitschrijven van de inventaristeksten. Deze teksten worden dan aan het VIOE bezorgd, die ze dan in de databank invoert. De planning die u aanhaalt, heeft betrekking op de uitschrijving van de inventaristeksten; de invoering in de databank kan logischerwijze pas met wat vertraging daarop aansluitend gebeuren.

De teksten voor de gemeenten Koekelaere, Ardooie en Waregem zijn voltooid in 2009. Ze zijn bezorgd aan het VIOE. De teksten voor Zedelgem zullen ter beschikking zijn tegen Pasen. Het agentschap meldt me ook dat de kleine vertraging wellicht te wijten is aan personeelstekort en -verschuiving bij Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen. De teksten van Ichtegem en Pittem worden verwacht tegen juli, dus zonder vertraging. Het aantal relictten dat u vermeldt voor Ardooie, Waregem en Ichtegem dat al in de databank is ingevoerd, komt overeen met het bouwkundig erfgoed dat in deze gemeenten ook beschermd is als monument. Die gegevens waren al ter beschikking, en dus zijn deze gebouwen logischerwijs al opgenomen in de databank van de inventaris.

Het moet ook vermeld worden dat op het moment van de inventarisatie de duur van het veldwerk bij het begin van het werk in een gemeente moeilijk is te voorspellen, aangezien op voorhand niet is geweten hoe omvangrijk het bestand van het waardevolle erfgoed in de gemeente is.

Ik beantwoord nu de vierde vraag. De Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed werd vastgesteld op 14 september 2009. De vastgestelde lijst bleef tot vandaag ongewijzigd. Het is de bedoeling om deze lijst jaarlijks te actualiseren. Deze intentie staat in het besluit van de administrateur-generaal van het VIOE.

Ondertussen zijn er meldingen van gesloopte gebouwen binnengekomen, onder andere door gemeenten. Van die relictten is de status aangepast in de wetenschappelijke databank. Bij de volgende vaststelling zullen de verdwenen relictten niet meer opgenomen zijn. Het gaat momenteel over enkele tientallen relictten.

Om de inventarisgegevens actueel te houden, wordt er met verschillende sporen gewerkt. Ik heb ze al aangehaald in het vorige debat en ik heb uitvoerig geantwoord op de schriftelijke vraag nummer 196 van de heer Anthuenis.

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier: Minister, zoals u weet, ben ik ook lokaal actief. Mijn vraag om uitleg is geïnspireerd door twee concrete gevallen in Menen. Het eerste geval is een oud, verkrot huisje, dat werd aangekocht om er een nieuw project in onder te brengen. Voor de stad is het goed dat verkrotte woningen worden omgebouwd tot nieuwe projecten. Maar dat dossier is negatief geadviseerd omdat er in de gevel een klein steentje zit, dat op die inventaris staat.

Een tweede geval is een handelaar die een winkelpand aankoopt, ook met de bedoeling dit volledig te verbouwen tot parfumerie. Hij wil van het pand een grote, open ruimte maken om diefstal te voorkomen in zijn winkel. In die winkel staan er oude muren, restanten van een kapel, waardoor hij geen open ruimte kan creëren. Die oude restanten staan op de inventaris, en dit werd dus ook negatief geadviseerd. In beide gevallen waren de eigenaars niet op de hoogte. Ze hebben me verzekerd dat, als ze dit hadden geweten, ze die panden niet hadden aangekocht. De mensen zijn dus niet op de hoogte of een pand al dan niet op die inventaris staat. Daarom vrees ik dat dit verkrotting en leegstand kan stimuleren.

Ik heb niets tegen het behoud van erfgoed, maar het moet toch haalbaar en betaalbaar blijven voor mensen die een pand aankopen. Als ze bepaalde projecten niet kunnen realiseren of enkel met een extra kost, dan is dat niet altijd vanzelfsprekend. Minister, is het niet mogelijk om een extra inspanning te doen om die mensen te verwittigen, of aan te schrijven, eventueel via de notarissen, bij een verkoop van bepaalde panden? Misschien kunt u de notarissen verplichten dit mee te delen aan de eventuele kopers.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Mevrouw Fournier, ik wil erop wijzen dat het evenwicht dat werd bereikt in de nieuwe codex van dien aard is, dat de problemen die u schetst, perfect oplosbaar zijn. Het nieuwe evenwicht is dat adviezen van derden, bijvoorbeeld van het agentschap Onroerend Erfgoed, niet langer bindend waren. Het grote probleem was vroeger dat, als Onroerend Erfgoed een negatief advies uitbracht, het een negatief bindend advies was en dat de vergunninghoudende overheid daardoor gebonden was.

We hebben dat bindend advies afgeschaft, het is dus gewoon een advies geworden, maar we hebben het ingevoerd voor het slopen van geïnventariseerde gebouwen. Niets belet een openbaar bestuur om ondanks een negatief advies van Onroerend Erfgoed toch een gemotiveerde sloopvergunning uit te reiken. Als het werkelijk gaat over één steentje, lijkt me dat geen reden om dat gebouw te behouden. Maar ik zeg dit zonder het dossier te kennen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Ik wil het nog even hebben over het actief informeren van de betrokkenen. Ik heb daar niets op tegen, integendeel, maar ik zou het zinnvoller vinden om te informeren op het ogenblik dat het besluit van de minister, dat hij aankondigt, klaar is. Dan kun je ook echt degelijke informatie geven aan de mensen. En dan is het goed dat gemeenten daarin het voortouw nemen.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: De heer Van Mechelen heeft het antwoord al gegeven. Ik heb ook gezegd dat het een afweging is die het gemeentebestuur moet maken. Het krijgt een advies, dat niet bindend is. Dat is ook heel correct. De verantwoordelijkheid ligt bij het college dat de adviezen binnenkrijgt en dat een afweging moet maken. Ik ken het dossier niet, en ga dan ook niet op deze zaak ingaan.

Zoals u het schetst, mevrouw Fournier, lijkt het me dat het gemeentebestuur een beslissing kan nemen, rekening houdend met de verschillende elementen. Het is een niet-bindend advies. Het voordeel van dit systeem is dat je verplicht bent een advies te vragen, maar het bindt je niet. Er zijn allerlei motieven, er kunnen economische of erfgoedwaardemotieven zijn, maar finaal moet je een afweging maken. Bij erfgoed is dat altijd zo.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Michèle Hostekint tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de bescherming en herbestemming van het kerkelijk erfgoed in Vlaanderen

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint: Voorzitter, minister, collega's, het is een objectief gegeven dat het kerkbezoek in Vlaanderen de voorbije decennia alsmaar is teruggelopen. Door het tekort aan priesters werden de parochies gedwongen om zich te hergroeperen, waardoor steeds meer kerken de voorbije jaren leeg kwamen te staan. Dit is eveneens het geval voor andere kerkelijke gebouwen zoals pastorieën, kloosters, abdijen of begijnhoven.

Heel veel kerkelijke instanties beseffen dat ze hun onroerende goederen zelf niet meer kunnen onderhouden om diverse en uiteenlopende redenen, waardoor een belangrijk deel van dit erfgoed verloren dreigt te gaan. De kerkraden en lokalen overheden moeten dan ook enorme inspanningen leveren om dit kerkelijke patrimonium up-to-date te houden, in die mate dat het beheer van het waardevolle religieuze erfgoed in Vlaanderen een serieuze uitdaging vormt voor de kerkelijke overheden maar ook voor lokale besturen en erfgoedverenigingen.

Het kerkelijke patrimonium is vandaag een grote zorg voor veel gemeentebesturen in Vlaanderen. Ook in de toekomst zullen de lasten en de kosten voor het onderhoud zwaar wegen in de begrotingen van heel wat gemeentebesturen en kerkraden. Alle indicaties wijzen er bovendien op dat de leegstand in de toekomst nog zal toenemen, waardoor deze problematiek een langetermijnvisie vereist.

De problematiek van de leegstand en herbestemming kwam al meermaals aan bod in het Vlaams Parlement. Daarbij was duidelijk dat er een brede maatschappelijke consensus bestaat om zich te buigen over de zorg voor en de bescherming van het kerkelijk patrimonium, zowel het roerende als het onroerende.

Ik wil er geen twijfel over laten bestaan dat het kerkelijke erfgoed behoort tot de biotoop van Vlaanderen waarbij het behoud van de intrinsieke erfgoedwaarde van wezenlijk belang is. De massale aanwezigheid van het kerkelijk erfgoed heeft bovendien een bredere betekenis en kan worden beschouwd als een symbool van ons rijke verleden en van ons Vlaamse culturele erfgoed.

Minister, uit de discussies die hier in het verleden zijn gevoerd, werd duidelijk dat er een breed maatschappelijk draagvlak bestaat voor een serene discussie ten gronde voor de functionele invulling van de herbestemming van het kerkelijk erfgoed, waarbij niet alleen cultuurhistorische, maatschappelijke of monumentale overwegingen doorwegen, maar er in de eerste plaats rekening wordt gehouden met de eigenheid van en het respect voor het religieuze karakter van dit patrimonium. Ik denk bijvoorbeeld aan de discussie die reeds gevoerd is in het verleden in de commissie Wonen om kerkelijk erfgoed te herbestemmen tot sociale huisvesting.

Het regeerakkoord vermeldt dat de Vlaamse Regering “werk wil maken van het beschermen van het kunsthistorisch, archeologisch, kerkelijk en varend erfgoed en dit erfgoed hedendaags bruikbaar wil maken”, alsook “dat de Vlaamse Regering wil inzetten op een meer gesystematiseerde en uitdrukkelijke aandacht voor het religieus erfgoed, zowel wat betreft het behoud, het beheer als de herbestemming”.

In uw beleidsnota liet u verstaan dat het debat over de openstelling en herbestemming van het kerkelijke erfgoed een grote uitdaging is. Tevens gaf u aan dat u in overleg met de kerkelijke overheid naar oplossingen wilt zoeken om de groeiende leegstand van kerken op een zinvolle wijze te benaderen. Concrete vraagstukken van hergebruik en herbestemming vereisen oplossingen op maat, zo stelde u zelf.

Tijdens de bespreking van de beleidsnota in de commissie liet u dan weer uitschijnen dat het de bedoeling is om dossiers die leiden tot herbesteding van onroerend erfgoed, prioritair te behandelen en om herbestedingen aan te moedigen, met inbegrip van het kerkelijk erfgoed. Tevens gaf u aan dat er een gemengde werkgroep zou worden opgericht of al is opgericht onder leiding van de Vlaamse Bouwmeester. Die werkgroep zal de herbesteding van kerkgebouwen, die veelal beschermde monumenten zijn, bekijken.

Ik las in de pers dat u bij de inhuldiging van de Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijlekerk in Mechelen, bekendmaakte dat u met de gemeenten convenanten wil sluiten voor het onderhoud van waardevolle kerken om zo een planmatige aanpak van het beschermde kerkelijk erfgoed te stimuleren. Ik las in de pers: “Gerestaureerde gebouwen waarvan de originele functie verloren gegaan is, moeten een herbesteding krijgen en zo veel mogelijk toegankelijk zijn voor het publiek.”

Minister, kunt u de bekendgemaakte plannen voor een planmatige aanpak via het sluiten van convenanten met de gemeenten toelichten? In welke precieze opdracht wordt hierin voor de gemeenten voorzien en welke engagementen van de Vlaamse overheid staan daar tegenover?

Wat zijn de contouren van het zogenaamde masterplan ter bescherming en de herbesteding van de kerkgebouwen waarvan sprake? Betreft het hier een afzonderlijk plan voor het kerkelijk erfgoed?

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de oprichting en de werkzaamheden van de gemengde werkgroep die zich moet buigen over de herstelling van kerkgebouwen en ander religieus erfgoed? Hoe is de werkgroep samengesteld? Hoe is de kerkelijke overheid hierin vertegenwoordigd?

De voorzitter: Mevrouw Homans heeft het woord.

Mevrouw Liesbeth Homans: Voorzitter, ik onderschrijf absoluut de mening van mevrouw Hostekint dat het kerkelijk erfgoed tot onze Vlaamse geschiedenis behoort. We moeten nakijken of er in bepaalde gevallen niet kan worden overgegaan tot een herbesteding, want dat is echt nodig.

Indien u convenanten zou afsluiten, dan moet er naast de rol voor de gemeenten ook een belangrijke rol weggelegd zijn voor de kerkbesturen zelf en voor de provincies. Die zijn in bepaalde gevallen ook betrokken partij. Als u dat zou doen, sluit dat aan bij wat u in de beleidsnota hebt gezegd, namelijk dat het kerkelijk patrimonium en het onroerend erfgoed in het algemeen, meer moeten worden opengesteld voor de erfgoedgebruikers en dat die daar ook bij betrokken moeten worden. Als u een convenant afsluit voor kerkelijk erfgoed, moet u dat nastreven. Men zou bijvoorbeeld voorwaarden kunnen opleggen zoals het kerkelijke patrimonium een paar dagen verplicht openstellen voor het publiek zodat de erfgoedgebruikers hierin worden betrokken. Dat is belangrijk, zoals u zelf zegt in uw beleidsnota. Ik hoop dat uw antwoord in die richting zal gaan.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Voorzitter, de problematiek van het kerkelijk erfgoed is heel complex. Mevrouw Hostekint heeft al verwezen naar de vele leegstaande gebouwen. Ik denk dat iedereen het ermee eens kan zijn dat daarvoor een herbesteding moet komen met respect voor het spirituele karakter van die gebouwen.

We moeten natuurlijk niet de indruk wekken dat we de in gebruik zijnde kerken, waar nog levende parochiegemeenschappen zijn, ook treffen. Ik raad u aan binnen een tweetal weken met Pasen eens naar de mis te gaan, dan ziet u dat die gebouwen vollopen. Men moet de nodige voorzichtigheid aan de dag leggen.

Een groot probleem vormen ook de kloosters, die veelal compleet in privéhanden zijn. Wat gaat daar allemaal mee gebeuren? Ik heb in mijn eigen stad meegemaakt dat er op enkele jaren tijd een aantal kloostergebouwen werden verkocht. De ene keer hebben we de nieuwe

eigenaars kunnen overtuigen van een meer sociale bestemming, maar de andere keer totaal niet. Men wil er puur commerciële en winstgevende appartementenblokken in de plaats zetten. Ik heb er van alles meegemaakt en ik vind het een aspect dat in het plan mee aan bod moet komen.

Het is goed dat er een soort masterplan of hoe u het ook noemt, zal komen, eventueel met convenanten met de gemeenten. Maar ik wil er toch ook voor waarschuwen om het allemaal niet te ingewikkeld te maken en de planlast voor onze gemeenten niet opnieuw te verhogen. Minister van Binnenlands Bestuur, ik zou u willen vragen om ook met dat aspect rekening te houden.

Ik heb nog een concrete vraag. De gemeenten hebben niet allemaal de capaciteit om de waarde van een kerkgebouw goed in te schatten. Er is het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur vzw (CRKC) in de Parkabdij in Leuven. In het regeerakkoord staat dat we dat zouden erkennen als een soort expertisecentrum neem ik aan, waar de gemeenten een beroep op zouden kunnen doen. Ik weet niet hoe het precies zit, maar er lijkt mij een belangrijke rol te zijn weggelegd zowel voor het roerend als het onroerend kerkelijk erfgoed. Wanneer gaat men het centrum echt op zijn waarde schatten en eventueel verder uitbouwen als expertisecentrum?

Er zijn kerken die nog in gebruik zijn. Ik weet dat er in heel veel steden wordt nagedacht om een aantal kerken 'uit de dienst te nemen'. Kan er niet een soort richtlijn worden gegeven dat men eerst kerken zou desaffacteren die eigenlijk niet beschermd zijn of waar de waarde niet zo beeldbepalend is in een dorp of in een gemeente? Ziet u dat als een mogelijkheid of ziet u het als te veel moeien in het lokaal bestuur? In mijn eigen buurt staat er een kerk die er totaal niet uitziet als een kerk. Als die morgen zou verdwijnen, dan kan men er perfect een gemeenschapscentrum van maken. Het is wat delicaat – ik ga ook de naam niet zeggen – om het zomaar in het midden te gooien. Maar als er van hogerhand een soort richtlijn komt om bepaalde kerken wel in dienst te houden, zou dat een goede zaak zijn.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, minister, het feit dat er zoveel mensen het woord nemen, beklemtoont vooral dat het een belangrijk fenomeen is in de samenleving waar we met bijzondere aandacht mee moeten omgaan. Ik wil me daarbij aansluiten. We moeten voorzichtig omgaan met de originele functie die kerken hadden.

Minister, ik vertrouw erop dat er stappen vooruit kunnen worden gezet. Ik ben zelf al 15 jaar zijdelings met deze thematiek bezig. We zijn traag vooruit geschreden, maar dat gaat zo met religie en met kerken, denk ik. Ik moet daarmee kunnen leven. Het gaat heel traag, maar er zijn heel goede voorbeelden.

Mijn grote bekommernis is tweeledig. Ik zou graag hebben dat er in de samenleving een grote mate van sensibilisering rond dat thema is. Het is niet alleen goed dat wij er hier nauw mee bezig zijn, maar die evolutie en het anders denken over dat erfgoed, moet ook leven in de samenleving. In die zin hebben de lokale besturen een grote rol. Ze zijn de brug naar de bevolking, ook al hebben ze niet altijd de expertise, maar daarvoor zijn er inderdaad andere instituties.

Ik zou ook graag hebben dat er met de kerkelijke overheid – de kanunnik die ermee bezig is enzovoort – structureel overleg komt. Het overleg is er vandaag wel, maar op een relatief informele basis. De kerk wil daarover officieel en formeel geen afspraken maken. Minister, ik zou het fantastisch vinden als er een gesprek zou kunnen zijn met de kerkelijke overheid om meer dan vrijblijvende afspraken te maken. Deze zouden best niet geïndividualiseerd zijn, want meestal wordt gefocust op één kerkgebouw. De kerk heeft geen overkoepelende visie van aanpak.

Minister, wilt u een aanzet tot dit gesprek geven? Heb alstublieft ook aandacht voor de sensibilisering van de bevolking en zet misschien ook de lokale besturen in. Ik denk dat dit twee randvoorwaarden zijn die noodzakelijk zijn om een belangrijke vooruitgang te boeken over een thema dat een grote erfgoedbetekenis heeft. Het heeft echter niet alleen een erfgoedbetekenis, maar het wordt heel erg gekleurd door de discussie van ontkerkelijking, van het gebruik van religieuze gebouwen, zelfs al hebben ze geen erfgoedwaarde. Het zijn twee discussies die door elkaar lopen en het zo extra moeilijk maken.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Voorzitter, ik wil me ook aansluiten. Ik vind het een interessant debat. Ik denk dat de lokale besturen het wel zouden willen doen, maar dat ze soms een probleem van financiële draagkracht hebben. Het zijn dossiers die heel wat financiële middelen van de gemeenten vergen. De gemeenten hebben soms andere prioriteiten. Ik weet dat er een tegemoetkoming bestaat, maar ik vraag me af of de gemeenten hiervan voldoende op de hoogte zijn. Misschien kan de administratie de gemeenten eens grondig inlichten hoe ze middelen van de overheid kunnen genereren. Ik denk dat heel wat gemeenten dit niet weten.

De heer Bart Martens: Minister, wij hebben dit debat ook gehad in het kader van de beleidsnota. Vooral in stedelijk gebied moeten wij niet alleen voor het kerkelijke erfgoed as such maar ook voor de bijhorende groene ruimte aandacht hebben. Kloostertuinen en dergelijke liggen vandaag vaak verborgen achter hoge muren. Er is vaak een scheiding van kerk en stad. Men weet niet wat er achter die muren steekt. U weet dat onze steden verdichten. 60 percent van de nieuwe bebouwing moet in stedelijk gebied worden ondergebracht volgens het Structuurplan Vlaanderen. Dat betekent dat er echt behoefte is aan publiek toegankelijke groenruimten in die steden. Als we vanuit Onroerend Erfgoed of via bijpassingen van de begrotingen van de kerkfabrieken, conform het befaamde keizerlijke decreet, subsidies geven aan de bescherming van het kerkelijke erfgoed, zelfs bij het behoud van hun functies, dan moeten we daar voorwaarden aan kunnen verbinden in verband met de toegankelijkheid van die ruimten. Ik wil daarvoor aandacht vragen.

Als er sprake is van een desaffectatie, moeten we, zoals mevrouw Brouwers zegt, niet 'd'office' gaan naar functies die de maximale vastgoedwaarde valoriseren. We moeten, als dat maatschappelijk relevant en nuttig en noodzakelijk is, het behoud van een deel van die groene ruimten, van die tuingebieden en kloostertuinen, vrijwaren. We moeten hier niet kiezen voor de functie die het meeste opbrengt maar voor de functie waar de buurt, de omgeving, het meeste behoefte aan heeft.

Minister Geert Bourgeois: Dank u, collega's, voor de vragen en de belangstelling hiervoor. Ik heb het gevoel dat ik een aantal dingen die ik nu zal zeggen, al heb gezegd, maar dan waarschijnlijk in de commissie Binnenlandse Bestuur.

Mevrouw Brouwers heeft terecht gezegd dat het een complexe problematiek is. Uw vraag, mevrouw Hostekint, slaat op twee aspecten. Het eerste aspect betreft mijn voornemen om met die convenanten te werken. Dat gaat per definitie en uitsluitend over de bescherming van het kerkelijk erfgoed. Het andere aspect, de desaffectatie, kan slaan op beschermde kerkgebouwen maar kan ook slaan op niet-beschermde kerkgebouwen.

Deze complexe problematiek is al aan bod gekomen in diverse uiteenzettingen. Eigenlijk is ons religieus gebouwenpatrimonium niet één geheel, niet qua typologie, maar ook niet qua eigenaars en beheerders. Er is op gewezen in verband met de kloosters. We hebben kerken, kapellen, kloosters, die inderdaad vaak in privébezit zijn of in het bezit van een orde waarvan de zetel in het buitenland gevestigd is. Dat maakt de problematiek complexer.

Ik was onlangs in Bornem. Die gemeente is erin geslaagd een erfpachtovereenkomst te sluiten met de orde van de paters. Daardoor krijgt het geheel van het klooster, het park met waardevolle gebouwen, voor 99 jaar een gemeenschapsbestemming. Dat valt buiten de

problematiek van de kerkfabrieken en de context die ons nu bezighoudt. We moeten daar zeker aandacht voor hebben. Er zijn beschermde en niet-beschermde kerkgebouwen. De eigendomsproblematiek is complex. Er zijn eigendommen van kerkfabrieken, gemeenten en religieuze orden.

Ik kan het aantal kerken alleen maar bij benadering geven. Het is een raming gebaseerd op de erkende kerkfabrieken en de erkende kapellen en de annexe kerken, aangevuld met andere bronnen: lijsten van parochies op kerknet.be, de jaarboeken van de bisdommen en kerkeninvlaanderen.be. De cijfers die ik geef, zijn minima en benaderend. Antwerpen: 392; Limburg: 343; Oost-Vlaanderen: 456; Vlaams-Brabant: 354; West-Vlaanderen: 401; totaal: 1946. De databank van de beschermde monumenten geeft 1020 beschermde kerken of kerkelijke gebouwen.

U kunt uitgebreidere gegevens vinden in een antwoord op de schriftelijke vraag nummer 213 van de heer Jan Verfaillie over kerken, herbestemming, bescherming, restauratie.

Ik zal de problematiek van de desaffectatie op het einde behandelen. Die is ruimer en heeft in wezen niets te maken met het feit of het gaat over een al dan niet beschermd gebouw. Je moet daar natuurlijk rekening mee houden, maar ik zal dat apart behandelen omdat dat een problematiek is die slaat op alle kerkgebouwen.

De eerste vraag gaat over de convenanten religieus erfgoed en het masterplan kerkgebouwen.

De restauratie van kerkgebouwen gebeurt nu ad hoc, gebouw per gebouw. Je vraagt een restauratiepremie aan en je staat dan op een wachtlijst, en na verloop van tijd krijg je subsidie uit de begrotingskredieten van een bepaald jaar, met onduidelijkheid over het tijdstip. Dat leidt tot een moeilijke planning voor de gemeenten: wanneer moet je dat begroten, wanneer ben je daaraan toe? Die problematiek rijst bij gemeenten die meerdere beschermde kerken hebben.

Er zijn niet alleen grote monumenten, maar er zijn ook grotemonumentenbeheerders. Gemeenten en provincies zijn rechtstreeks en onrechtstreeks verantwoordelijk voor meerdere al dan niet beschermde monumenten, waaronder een groot aantal kerken.

De Vlaamse overheid staat dus voor een grote uitdaging om tegemoet te komen aan deze tendens en deze zelfs te stimuleren, en daarbij tegelijkertijd de uitgavenstroom onder controle te houden. Daartoe zal het restauratiepremiestelsel fundamenteel moeten worden herdacht en zal er minstens een bijzonder statuut moeten komen voor grote projecten enerzijds en voor grote partners anderzijds. Daarmee moet op een fundamenteel andere manier worden omgegaan dan vandaag het geval is.

Ik heb er in een andere context al op gewezen dat te weinig onderhoud wordt uitgevoerd. Alle goede bedoelingen ten spijt zetten we te zeer eenzijdig in op de restauratie. Dergelijke plannen maken het mogelijk veel meer in stelselmatig onderhoud te voorzien. Ten gevolge van deze tussentijdse kleinere werken wordt de uiteindelijke restauratiefactuur kleiner.

Ik heb voorgesteld met de steden en de gemeenten een convenant met betrekking tot het beschermd kerkelijk erfgoed af te sluiten. In dat convenant zullen we het plan en het programma voor het onderhoud en de restauratie van een aantal kerken vastleggen. In een dergelijk plan kan staan wanneer voor een bepaalde kerk een subsidie wordt toegekend.

Het gaat om een onderhandelde overeenkomst met een stad of een gemeente. Een convenant houdt een engagement in van de Vlaamse overheid, van de stad of gemeente en eventueel ook van de provincie, indien die ook partner is. Zo wordt het mogelijk met betrekking tot het religieuze erfgoed een actief beleid te voeren. De steden en gemeenten krijgen meer zekerheid en houvast in verband met de restauratiekalender. Ze kunnen hier rekening mee houden bij het opstellen van hun eigen begrotingen.

Ik begrijp de bezorgdheid van mevrouw Brouwers. Het is niet de bedoeling nieuwe lasten te creëren. Ik constateer dat de steden en gemeenten hier blij mee zijn. Dit zal niet tot een

vermindering van de lasten leiden. We scheppen meer zekerheid. Schepen Vansina uit Leuven heeft me trouwens al een mailtje gestuurd. Hij vindt het een goed idee. De grote kunststeden worstelen natuurlijk met hun patrimonium.

Ik wil hier wel een aantal plichten of verantwoordelijkheden tegenover plaatsen. Het stadsbestuur zal worden verplicht over de omgang met het religieuze erfgoed in zijn totaliteit na te denken. Ik beweer niet dat dit nu niet gebeurt. Er zijn prachtige voorbeelden van. Een convenant impliceert dat een stad eens nagaat wat het religieuze erfgoed is en hoe ze hiermee wil omgaan. Het stadsbestuur moet prioriteiten stellen en moet beslissen wat ze met betrekking tot de openstelling en dergelijke wil doen. Ik kom hier later nog op terug.

Het probleem van de herbestemming kan hierbij niet uit de weg worden gegaan. Bepaalde gebouwen moeten een andere bestemming krijgen. Het komt erop neer dat het stadsbestuur een masterplan of een beleidsplan betreffende het religieuze erfgoed moet ontwikkelen. Dit masterplan kan verschillende elementen bevatten. Zo kan het de beschermde en niet-beschermde religieuze gebouwen in kaart brengen. De contextuele en de erfgoedwaarde moeten worden ingeschat. Het gebruik en de eigendomstoestand moeten in kaart worden gebracht. Hetzelfde geldt voor de financieringsstromen en voor de toekomstige onderhouds- en restauratienoden. De knelpunten moeten gekend zijn. De maatschappelijke noden van de omliggende gemeenschap en het ontwikkelingspotentieel, zaken waar de voorzitter al naar heeft verwezen, moeten worden onderzocht. Ik zie dit in een ruimere context. De mogelijkheden inzake rationeler beheer en inzake nieuwe of bijkomende functies moeten worden onderzocht. Al deze elementen kunnen hier deel van uitmaken.

Het eindresultaat moet een strategisch plan zijn. Dit plan moet een klare kijk bieden op het religieuze gebouwenpatrimonium en op de impact hiervan op het lokale vlak. Dit impliceert dat keuzes moeten worden gemaakt over de wijze waarop de gebouwen worden ingezet. Vaak neemt de kerkfabriek het initiatief. Soms zeggen de parochianen dat er iets met een kerk moet gebeuren. Het is de bedoeling de prioriteiten planmatig te bepalen. Wat moet eerst gebeuren? Wat is het meest waardevolle? Wat dreigt verloren te gaan indien we niet optreden? Het is evident dat die beslissingen steeds na overleg met alle actoren moeten worden genomen.

De Vlaamse overheid kan besluiten dat een gedeelte van de subsidie voor de ontsluiting van de restauratie zelf en voor de publiekswerking moet worden aangewend. Dit lijkt me redelijk. Nu wordt tijdens restauratiewerken, bij wijze van spreken, vaak een groot zeildoek of scherm geplaatst. Gedurende 3 jaar of langer ziet het publiek niets. Het publiek wordt hier niet bij betrokken.

In Beersel heb ik een prachtig voorbeeld van publieksontsluiting tijdens restauratiewerken gezien. Het publiek wordt hierbij betrokken. De historiek komt tot uiting in een tentoonstelling. Er zijn ook filmbeelden en dergelijke. Dit heeft me op het idee gebracht een gedeelte van de subsidiemiddelen, bijvoorbeeld 1 percent, tijdens de restauratie verplicht aan de publiekswerking te laten besteden. Op die manier wordt het erfgoed veel meer een zaak van de gemeenschap dan nu het geval is. Nu gaat het vaak om de overheden. Als alles klaar is, stellen we een gebouw open. De mensen zijn hier veel minder bij betrokken.

Een lokaal bestuur kan een bezoekerscentrum inrichten. De restauratie kan worden toegelicht. Eventuele opgravingen kunnen worden getoond. Ik raad iedereen aan het kasteel van Beersel eens te bezoeken. Dit is schitterend gedaan. Het architectenbureau heeft voor driedimensionale foto's gezorgd. Dit is allemaal op eigen initiatief tot stand gekomen. Ik vind dit een mooi voorbeeld. We moeten dit proberen te institutionaliseren.

Het lijkt me eveneens redelijk in een convenant te bepalen dat een kerk een minimaal aantal dagen per jaar voor bezoekers moet worden opengesteld. Mevrouw Homans heeft hier al op gealludeerd. Er moet achteraf iets mee gebeuren. Als eenmaal iets is gerestaureerd, moet er ook een publiekswerking komen.

Antwerpen vormt een schitterend voorbeeld van deze manier van omgaan met het religieus erfgoed. Het vormt daar ook een toeristische troef. Op andere plaatsen, die ook over een rijk kerkelijk patrimonium beschikken, zoals Mechelen en Gent, kan dit evenzeer gebeuren.

Indien we als gemeenschap tot grote investeringen overgaan, lijkt het me evident dat we ook een return mogen verwachten. We mogen niet constateren dat de deur op slot is en dat het gebouw enkel voor de erediensten wordt geopend.

Bij het sluiten van een convenant, kan worden onderzocht of de lokale gemeenschap bij een project kan worden betrokken. In Duitsland worden aanzienlijke private middelen ingezameld voor de restauratie van belangrijke kerken. In eigen land hebben we ook een goed voorbeeld. In Halle is het aandeel van 20 percent opgesplitst in 10 percent voor het stadsbestuur en 10 percent voor de kerkfabriek. Door middel van allerlei publieksacties is de kerkfabriek erin geslaagd middelen in te zamelen. Hierdoor is dit nu een zaak van de lokale gemeenschap. In Duitsland gebeurt dit stelselmatig. Op die manier kan een bepaald draagvlak worden gecreëerd.

In dat verband rijst ook de vraag naar de mogelijke betrokkenheid van de kerkraad bij de financiering van de restauratie. Wij zitten daar nog altijd met het decreet van Napoleon. Dat is overgenomen in ons decreet op de erediensten. Het decreet van Napoleon van 1809 zegt dat een gemeente een kerkfabriek niet kan verplichten om patrimonium te verkopen. Er zijn heel rijke kerkfabrieken die over een heel groot patrimonium beschikken, dat daartoe dan niet verplicht kan worden ingezet. Het decreet is niet veranderd, men heeft dat overgenomen. Maar in de parlementaire bespreking heeft de decreetgever wel gezegd dat het decreet-Napoleon zo moet worden begrepen dat de kerkfabriek haar opbrengsten van het patrimonium wel mag aanwenden voor haar werking, maar dat opbrengst ook verkoop betekent. Dat staat niet letterlijk in de tekst, maar eigenlijk kan een kerkfabriek ook een stuk weiland of iets dat ze niet meer nodig heeft, verkopen om te gebruiken voor het kerkelijke patrimonium. Dat kan, maar met het decreet kan de gemeente de kerkfabriek daar niet toe verplichten. Dat is iets waarover we moeten nadenken op het moment dat we het decreet op de erediensten herbekijken. Ik heb dat ook aangekondigd in mijn beleidsnota Binnenlands Bestuur 2009-2014. Dat is een decretale bepaling uit het begin van de 19e eeuw, waar we nu, in het begin van de 21e eeuw, toch eens over mogen nadenken.

Mijn administratie beschikt inzake langetermijnplanning al over een aantal instrumenten. U kent het voorbeeld van de enveloppendossiers, de meerjarige overeenkomst. Dat heeft mij een beetje geïnspireerd om te bekijken of we dat ook niet voor het patrimonium konden doen. Vorig jaar is er dan een decretale basis gecreëerd voor meerjarige overeenkomsten in het decreet van 3 maart 1976, tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, namelijk artikel 11, paragraaf 8, artikel 11, paragraaf 9 en artikel 11, paragraaf 11.

Ik heb het nieuwe instrument ‘convenanten kerkelijk erfgoed’ aangekondigd in Mechelen, naar aanleiding van de concrete vraag van de stad Mechelen om voor haar acht monumentale museumkerken, die opengesteld worden door Torrens aan de Dijle, een onderhouds- en restauratie-enveloppe te krijgen. De stad had zelf geconstateerd dat men dat planmatiger zou moeten aanpakken en alle aspecten die ik heb opgesomd, daarbij zou moeten betrekken. Men vroeg of men daar iets rond kon doen, en ik heb daar positief op gereageerd. Maar uiteraard zouden ook steden als Gent en Antwerpen, die al een kerkenbeleidsplan hebben, in zo’n convenant kunnen stappen.

Mevrouw Brouwers, uw collega Vansina heeft al laten weten dat hij over dat idee wil nadenken en dat hij er positief tegenover staat. Er zijn dus al een aantal klaar om die stap te zetten. In Mechelen was er een publieke vraag van de burgemeester en van andere mensen. Wat ik in Mechelen heb voorgesteld, is een concept dat ik wil uitwerken. Het is aangewezen dat we eerst een pilootproject uitwerken met de stad Mechelen, die daar klaar voor is en die beschikt over een heel goede stedelijke dienst die daarin wil investeren, want dat vergt

inderdaad veel denkwerk vanwege de steden, maar natuurlijk moeten ook andere actoren daarbij worden betrokken.

De problematiek van de herbestemming beroert mij. Ook mensen die op lokaal vlak actief zijn, worden daarmee geconfronteerd en weten dat er een probleem is van kerkgebouwen waar vragen bij worden gesteld: kunnen ze worden behouden als kerkgebouw, of moet er een desaffectatie gebeuren? Dat is een complexe problematiek. Ik wil daar niet als een olifant in een porseleinwinkel in te werk gaan. Ik wil in overleg treden. We moeten dat aanpakken op een manier die getuigt van respect voor die religie.

Ik heb dat ook zo aangepakt. Ik ben begonnen met een brief te sturen naar de toenmalige kardinaal Danneels. Die heeft mij doorverwezen naar bisschop Vangheluwe, omdat die bij de bisschoppen aangesteld als de bisschop die belast is met die problematiek. U weet ook dat Ludo Collin, kanunnik in Gent, de man is die heel die problematiek opvolgt. Ik heb een onderhoud gehad met Vangheluwe en Collin. Hun reactie was positief. Ze waren blij met mijn vraag. Ze willen daarin meegaan en willen daarover nadenken. Ze vroegen ook hoe we dat gezamenlijk kunnen aanpakken. Ik heb voorgesteld om tot een werkgroep te komen, onder voorzitterschap van de Vlaamse Bouwmeester, waarbij de Katholieke Kerk en een aantal andere mensen betrokken zijn.

De heer Martens heeft al gewezen op een aantal aspecten daarvan, zoals het publieke aspect, het openstellen van een aantal zaken. De bouwmeester kan dat bekijken vanuit een scope van bovenaf, een helikopterscope zeg maar. Ik wil dat in een werkgroep doen, om omzichtig te werk te gaan en alles te bekijken met inachtneming van een aantal aspecten.

Er zijn diverse aspecten aan. Desaffectatie zal heel verschillend beoordeeld worden. Er zijn kleinere gemeenten met elf, twaalf, dertien kerken. Er zijn ook grote gemeenten met wat minder kerken. Er zijn landelijke dorpen met maar één kerk, die niet beschermd is maar bijvoorbeeld wel beeldbepalend is. Er zullen ongetwijfeld kerken zijn die eigenlijk waardeloos zijn en waar misschien iets anders in kan komen, of waarbij misschien zelfs tot een sloop kan worden overgegaan en er een andere publieke functie komt. Er kunnen niet-beschermd gebouwen zijn die gedesaffecteerd worden en een andere functie krijgen. Maar dat kan ook met beschermd, daar zijn prachtige voorbeelden van. In Nederland werkt dat iets gemakkelijker, bij ons is dat altijd gebonden aan een parochie. Dat is een beetje de problematiek: een kerk afschaffen, betekent meestal ook een parochie opdoeken. Je moet dat dus omzichtig doen, met respect voor die mensen. Daarom is het goed dat de Kerk daarin meestapt, dat we dat in wederzijds respect kunnen doen, zonder dat we zaken forceren of bruuskeren.

De Kerk staat open voor het initiatief en ik denk dat we eventueel een belangrijke stap kunnen zetten. De werkgroep zal bijeenkomen en zal bestaan uit een aantal mensen van de Vlaamse administraties Binnenlands Bestuur, Erfgoed, de Vlaamse Bouwmeester, vertegenwoordigers van de bisschoppenconferentie van de katholieke eredienst, vertegenwoordigers van de lokale besturen, de VVSG en mijn kabinet. Ik wil dat er voor het zomerreces, in juni, een eerste reflectie komt en een eerste reeks beleidsaanbevelingen over de centrale thema's die ik heb opgesteld: het beheer en het goede onderhoud van de parochiekerken, de rol van de kerk als beeldbepalend elementen voor, vooral landelijke, gemeenten, de wijze van financiering van onderhoud en restauratie, en de problematiek van de nevenbestemming en herbestemming van de kerkgebouwen.

Ik signaleer hierbij dat de reactie van bisschop Vangheluwe heel anders was ten aanzien van herbestemming dan ten aanzien van nevenbestemming. Hij stond heel open voor een dialoog over herbestemming, maar met nevenbestemming had hij het heel moeilijk. Hij zei dat het heel moeilijk is om, wanneer de kerk nog wordt gebruikt voor religieuze doeleinden, daar ook allerlei andere activiteiten te organiseren. Het was ook een onderwerp van het gesprek maar er was een grotere, om niet te zeggen een grote, reticentie.

Het is evident dat we de hele scope zullen behandelen, en daarom is het goed dat de Vlaamse Bouwmeester en zijn team erbij betrokken zijn zodat we alle aspecten kunnen bekijken. Het is evident dat een beschermd kerk niet gesloopt zal worden, want het is een beschermd gebouw, of dat nu gedesaffecteerd is of niet. Daarnaast is er de problematiek van de niet-beschermd kerken. Ik zie in het buitenland maar ook bij ons in het binnenland wel al prachtige voorbeelden van herbestemming. Het meest bekende is natuurlijk de fameuze boekhandel in Maastricht, die we allemaal kennen, het is een van de vijf mooiste boekhandels in de wereld – u zult die ook wel al bezocht hebben. Er zijn ook andere voorbeelden.

Het is belangrijk dat de Kerk hier wil instappen. Het is een problematiek die niet alleen ons aanbelangt vanuit Erfgoed, maar ook vanuit Binnenlands Bestuur. Steden en gemeenten klagen steen en been over het almaar stijgende aandeel dat ze moeten betalen aan de kerkfabrieken, want dat wordt een fameuze last. Ik verwijs naar de persconferentie van de heer Sauwens daarover, want hij heeft de noodklok laten luiden. Omdat het een problematiek is die steden en gemeenten treft, betrek ik ook de VVSG hierbij. Wij investeren niet onwaardig in kerken, niet alleen vanuit Erfgoed, maar ook vanuit Binnenlands Bestuur, want ik geef ook de premies voor het onderhoud van kerken buiten het aspect ‘monument’ om.

De manier waarop we het nu aanpakken, zou volgens mij wel eens een manier kunnen zijn die leidt tot een doordachte aanpak van deze heel belangrijke problematiek.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint: Voorzitter, ik wil de minister bedanken voor zijn uitvoerige antwoord.

Minister, ik heb een aantal elementen onthouden uit uw antwoord. Ik ben het met u eens dat dit een heel complexe materie is. Het is ook een grote uitdaging. Het gaat inderdaad heel traag vooruit. De heer Caron heeft er al naar verwezen, hij volgt de problematiek al 15 jaar.

Ik ben tevreden met uw antwoord waar het gaat over de convenanten. Het is inderdaad een goede zaak dat er gefocust wordt op het onderhoud, want ik denk dat vooral daar het schoentje knelt. Ook is er het belang van de toegankelijkheid en de publieksopenstelling. U hebt verwezen naar de publiekstoegankelijkheid bij restauratie en ik denk dat die inderdaad belangrijk is voor de sensibilisering. Als men een maatschappelijk draagvlak wil creëren, is het inderdaad goed om de lokale gemeenschap, de inwoners van een gemeente, er van heel nabij bij te betrekken.

Ook het strategische plan waar u naar verwees en waarin prioriteiten worden gelegd voor renovatie, is een heel goede zaak. Het staat inderdaad los van de problematiek van de herbestemming. We zijn het er allemaal over eens dat we dat moeten doen met het nodige respect. Ik wil mevrouw Brouwers geruststellen, want het is absoluut niet mijn bedoeling om de in gebruik zijnde kerken in vraag te stellen. Dat is uitdrukkelijk niet de bedoeling. Het mag ook niet de bedoeling zijn om over te gaan tot sloop. Er mag ook geen toewijzing aan de meestbiedende zijn om daar commerciële projecten neer te poten. En dat discotheken niet in een beschermd kerkgebouw horen, daarover zijn we het allemaal eens, dus stelt dat probleem zich niet.

U verwijst naar de werkgroep die bijeen zal komen en u zegt u dat u voor de eerste keer nog voor het zomerreces wilt landen. Ik neem aan dat u de conclusies van die werkgroep afwacht voor u nog verdere stappen zet. Mijn vraag is dan ook wanneer de werkgroep voorziet om de werkzaamheden te beëindigen. Ligt er een timing vast? Hebt u daar een deadline op gezet? Dat is niet onbelangrijk. Het gaat traag vooruit en het is een complexe materie, maar het is belangrijk om op relatief korte termijn een langetermijnvisie te kunnen ontwikkelen.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Minister, na het antwoord op deze vraag heb ik het gevoel dat er eindelijk toch wat beweegt en dat u een systematische aanpak voorstaat die we alleen maar

kunnen toejuichen. Ik heb gesproken over de planlasten, maar ik denk dat er hier ook de nodige ‘planlusten’ zijn – laten we een nieuw woord maken om het een keer niet over planbaten te hebben – met uw restauratiekalender en het feit dat op die manier gemeenten in hun financiële meerjarenplanning daar allemaal veel beter rekening mee kunnen houden, want dat is op zich heel positief. Ik heb daarop geen kritiek willen geven.

U hebt niet geantwoord op mijn vraag in verband met het CRKC, maar ik weet niet of u daar onmiddellijk op kunt antwoorden, het kan ook later.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mevrouw Brouwers, het CRKC ben ik inderdaad vergeten. Het CRKC staat in het regeerakkoord. Het is ook beschermd. Ik heb al premies verleend om werken uit te voeren. We zijn erover in gesprek met de lokale autoriteit. De erkenning als centrum moet door minister Schauvliege gebeuren. Dat is roerend. Wat het onroerende aspect betreft, ben ik ermee bezig. De lokale autoriteit stapt erin mee om dat te doen voor het abdijpark. Er is een mooi voorbeeld in Utrecht. Dat is een beetje de inspiratie. Ik ben dat gaan bekijken. Het is de bedoeling om dit te installeren, maar er is een roerend en een onroerend aspect aan. Ik geef in elk geval de premies om het abdijpark in die richting uit te werken.

Mevrouw Hostekint, ik ben blij dat u er ook van uitgaat dat we dat moeten doen met respect voor het huidige gebruik. Dat is ook uitdrukkelijk aan bod gekomen tijdens mijn ontmoeting met bisschop Vangheluwe. Hij heeft gezegd dat bepaalde nieuwe bestemmingen mensen tegen de borst stoten en dat het moet gebeuren met respect voor de gelovigen en de parochianen. Er zijn schitterende bestemmingen mogelijk die wel compatibel zijn. Daar moeten we werk van maken.

Er is nog geen timing. Er is een eerste vergadering. Daar zal een methodiek worden vastgelegd: hoe pak je dat in heel Vlaanderen op een gelijke manier aan? Je kan gebiedsgericht of horizontaal werken. Het positieve is nu dat we in dialoog gaan. Ik wil niets bruuskeren. De Kerk is bereid om erin mee te stappen. We starten een werkgroep op. De eerste vergadering in juni is belangrijk. Dan kunnen we zeggen welke richting we uitgaan en een pad ontwikkelen.

Mevrouw Brouwers heeft gezegd dat ze er al 15 jaar mee bezig is. Ik heb ook vragen teruggevonden van een zekere Patrick Hostekint. Het is al een hele tijd actueel. Ik denk dat we nu voor een belangrijke doorbraak staan omdat er een institutionele dialoog is. Ik wil tot een plan van aanpak komen, maar ik kan er nog geen timing op plakken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de bescherming van een aantal hoppersites als onroerend erfgoed

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Minister, we konden in de media vernemen dat u besloten hebt om zeven hoppersites in de regio Poperinge te beschermen, waarbij het gaat om de hopeesten en soms ook de hoeve die erbij hoort. Dit is goed nieuws, maar geen nieuw nieuws. Uw voorganger, Dirk Van Mechelen, had in maart vorig jaar al beslist tot het beschermen van deze zeven sites. Het voorlopige beschermingsbesluit is nu definitief bekrachtigd. Die beslissing van toenmalig minister Van Mechelen was een zeer goede zaak, want het was een mooie erkenning voor de hopteelcultuur die bestaat in en rond Poperinge, die al eeuwenoud is en vandaag nog steeds aanwezig.

Wat ik wel betreur, is dat in uw besluit enkel het hoperfgoed in deze regio in aanmerking is genomen tot bescherming als onroerend erfgoed. U weet ongetwijfeld en uw administratie alleszins dat er in Vlaanderen twee regio's zijn waar de hopteelcultuur al een eeuwenoude traditie is. De hoofdmoot is terug te vinden in en rond Poperinge, maar ook in de regio Aalst-Asse, aan de grens tussen Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant is er in beperktere mate een eeuwenoude geschiedenis van hopteelt. Er wordt daar vandaag op enkele hectare grond nog altijd hop geteeld. Er is ook de eeuwenoude geschiedenis van de hopteelt die wordt tentoongesteld in de abdij van Affligem en er zijn de tweejaarlijkse Hopduvelfeesten in Asse. De voorbije jaren zijn trouwens door de lokale besturen ook projecten opgezet ter erkenning en ondersteuning van de hopteelt in deze regio. En inderdaad, in 2008 heeft toenmalig minister Van Mechelen aan de erfgoedambtenaren in Oost-Vlaanderen en Brabant de opdracht gegeven om in de regio Aalst-Asse ook op zoek te gaan naar waardevol hoperfgoed dat in aanmerking komt voor bescherming.

Minister, hoe ver staat het met het onderzoek naar een bescherming van de hopteelt, hopcultuur en hoppesites in de regio Aalst-Asse en meer bepaald in de streek van de Faluintjes? Heeft men voor deze regio al een ankerplaats kunnen aanduiden? Waarom werden hoppesites in deze regio nog niet gevat door een voorlopig besluit tot bescherming als onroerend erfgoed? Klopt het dat het ontbreken van een globale inventaris mee aan de basis van het probleem ligt?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mevrouw Van der Borght, ik heb in november 2009 al een stand van zaken gegeven over de mogelijke bescherming van het hoperfgoed in de regio's Aalst en Asse-Ternat. Dat was een antwoord op schriftelijke vraag 70, gesteld door mevrouw Franssen. Ik geef nog kort een toelichting.

Zoals u weet, was het uitgangspunt van de bescherming van de aangehaalde waardevolle relictten van de hopcultuur in de omgeving van Poperinge de inventaris van het hoperfgoed, opgemaakt door de vrijwilligersvereniging De Keteniers onder leiding van de heer Guido Vandermarliere, een expert op het vlak van de historische hopcultuur. Aansluitend op deze inventaris is aan het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) gevraagd om de opgenomen items te evalueren. Op basis van deze evaluatie maakte Ruimte en Erfgoed een beschermingsdossier op, dat een selectief, coherent materieel beeld van het hopeestenerfgoed in de streek van Poperinge geeft en voor de toekomst veilig stelt. Aan het VIOE is ook gevraagd om de typologische ontwikkeling van de hopeesten aan de hand van bijkomend onderzoek in beeld te brengen. Het aanvullend typologisch onderzoek dat door het VIOE werd verricht, is herwerkt tot een wetenschappelijke bijdrage die dit jaar in *Relicta*, het wetenschappelijk tijdschrift van het instituut, zal verschijnen. Die bijdrage is in principe klaar en is ter beschikking.

Op een overlegvergadering met de Keteniers, georganiseerd door Ruimte en Erfgoed op 18 juni 2008 in het kader van de bescherming van het Poperingse hoperfgoed, is gesteld dat het wenselijk is dat in de gemeenten Asse, Ternat en Dilbeek, en in de regio Aalst een vergelijkbare inventaris zou worden opgesteld. Tijdens plaatsbezoeken naar aanleiding van de evaluatiestudie van het VIOE bleek dat bij de meeste betrokken gemeenten de wens leeft om eveneens rond het hoperfgoed te werken of om een vergelijkbare eigen inventaris op te stellen.

Op de genoemde overlegvergadering werd afgesproken dat Ruimte en Erfgoed in het najaar van 2008 het onderzoek over te beschermen hoppersites in Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant zou opstarten. Maar na dit inleidende onderzoek – een onderzoek van bestaande inventarissen en beschermingen, literatuuronderzoek en enkele plaatsbezoeken – bleek dat er nood is aan een afdoende en sluitende inventarisatie, of toch minstens aan een volledige oplijsting van het Vlaams-Brabantse en Oost-Vlaamse hoperfgoed alvorens concrete stappen gezet zouden kunnen worden om een thematisch beschermingsdossier op te starten. Zodra die inventaris of

lijst ter beschikking is, kan Ruimte en Erfgoed het nodige doen om een beschermingsdossier samen te stellen, na aftoetsing van de lijst met het typologische onderzoek van het VIOE.

Tot vandaag heeft het VIOE van de betrokken gemeenten echter nog geen inventaris of lijst van het hoperfgoed op hun grondgebied ontvangen. Zolang dit niet het geval is, kan Ruimte en Erfgoed uiteraard de aftoetsing aan het typologische onderzoek van het VIOE niet uitvoeren en kunnen er dus ook geen nieuwe beschermingsdossiers worden opgesteld.

In de wetenschappelijke nota ter evaluatie van de inventaris van de Keteniers, zijn trouwens vier eesten met grote erfgoedwaarde vermeld: de eest Baert in Meldert, de eest Schouken in Ternat, de hopboerderij met de eest Van Droogenbroeck in Sint-Ulriks-Kapelle en de eest Lindhoudt in Essene. Ik heb inmiddels de opdracht gegeven om deze meest representatieve asten voor die regio te beschermen.

Het initiatief voor de verdere inventarisatie moet door de steden en gemeenten genomen worden. Destijds heeft toenmalig minister Van Mechelen, op een vraag van de heer Demesmaeker, geantwoord dat dit in het najaar van 2009 zou gebeuren. Was er toen geen communicatieprobleem tussen de administratie en de steden en gemeenten? Ik heb een e-mail met een verslag ontvangen waaruit blijkt dat de heer Frank Becuwe, onderzoeker industrieel erfgoed van het VIOE, en hopexpert Guido Vandermarliere uit Poperinge, hopeesten in Asse-Ternat hebben bezocht. De Keteniers zijn uit Poperinge, maar hebben ook daar een en ander geïnventariseerd. Ze voerden gesprekken met ambtenaren van de stad Aalst en twee ambtenaren van de gemeente Asse. De ambtenaren deelden mee dat de lokale besturen van de hopstreken Aalst, Asse en Ternat van plan waren om de bestaande hopeesten op te lijsten. Dat blijkt dus uit die e-mail.

Ik heb gevraagd of dat achteraf is bevestigd, met de mededeling dat we op de inventaris wachten. Daar is evenwel geen spoor van terug te vinden. Uw vraag confronteert me met het probleem. Er is tijdens dat bezoek een mondelinge afspraak gemaakt. Is er nadien een misverstand ontstaan of was de afspraak niet duidelijk? Ik heb nu het agentschap gemeld dat ik dit niet een goede manier van werken vind. Ik heb gevraagd dat een bericht wordt verstuurd met de mededeling dat de inventaris door het lokale niveau moet gebeuren en dat daarvoor eventueel een beroep kan worden gedaan op een privévereniging. Nadien kan Ruimte en Erfgoed voortwerken.

De Keteniers hebben ooit die vier eesten als beschermenswaardig gekwalificeerd, maar dit dossier is op een of andere reden niet opgestart. Ik heb Ruimte en Erfgoed gezegd dat men dit dossier bij prioriteit moet aanpakken. De zaak is al in kaart gebracht, men moet dus niet meer wachten tot de gemeente een volledige inventaris heeft uitgewerkt om een beschermingsdossier op te maken. Dat is het eerste wat moet gebeuren. Het tweede is de gemeenten melden dat men verwacht dat er een inventaris wordt aangereikt, zoals dat al voor Poperinge en omgeving is gebeurd.

Het aspect hoperfgoed is wel al meegenomen in de afbakening en de beheersdoelstellingen van de Ankerplaats Kluisbos-Faluintjes. Er is in dat dossier ruime aandacht besteed aan de geschiedenis van de hopteelt en het belang ervan voor de streek. De doelstellingen om de hopteelt als erfgoed te waarderen, zijn het vrijwaren van de nog aanwezige akkers enerzijds en het stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe akkers met hopteelt op historisch en landschappelijk verantwoorde plaatsen anderzijds.

Ik heb het gevoel dat inzake de bescherming een en ander niet goed is afgesproken. Ik zal zelf een initiatief nemen opdat het agentschap duidelijkheid creëert, zo niet kunt u hier binnen 2 jaar de vraag opnieuw stellen, en dat kan niet de bedoeling zijn.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Minister, het stemt me blij dat u zegt dat u zelf contact zult laten opnemen met de gemeentebesturen om de zaak te activeren, en na te gaan of er een

communicatiefout is gebeurd, of dat de ene op de andere wacht. Dat gebeurt nog, maar ondertussen gaat er kostbare tijd verloren.

Minister, u gaat ervan uit dat die inventaris hoe dan ook lokaal moet gebeuren. Het is dus niet het VIOE dat dit moet doen?

Minister Geert Bourgeois: Het is inderdaad een lokale taak en het vergt ook veel werk.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Het is juist daarom dat ik bang ben.

Minister Geert Bourgeois: De mensen van het agentschap kennen de streek onvoldoende om te weten waar ze moeten aan werken. Ik neem aan dat er lokale verenigingen en heemkundige kringen zijn die de zaken goed kennen, zoals de Keteniers, die al veel hebben gedaan voor de streek. Die organisatie heeft al een eerste onderzoek gedaan. De lokale overheid kan dat doen, eventueel in samenwerking met een lokale vereniging. Dat is niet zo'n reusachtig werk. Dat werk moet dan wel worden verfijnd voor het wordt opgeleverd. Het VIOE moet een echt onderzoek doen en dat typologisch benaderen. De eerste elementen daarvoor moeten worden aangereikt.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Zou het niet nuttig zijn dat het VIOE een initiatief neemt en overlegt met de betrokken actoren?

Minister Geert Bourgeois: Ze kunnen daarover dialogeren.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Als de heemkundige kring, de stad en het VIOE overleggen, kan er efficiënter worden gewerkt.

Minister, wat zijn precies de Keteniers waar u het over had?

Minister Geert Bourgeois: De Keteniers zijn een lokale erfgoedvereniging uit Poperinge, die heel het hoperfgoed uit Poperinge en omgeving in kaart heeft gebracht en er een inventaris van heeft gemaakt. Die mensen zijn erg betrokken op het hoperfgoed, en ze hebben een inventaris gemaakt voor de streek waar we het nu over hebben. In hun verslag hebben ze gemeld dat de vier asten het beschermen waard zijn. Daar is niets mee gebeurd. Toen ik dat las, heb ik de opdracht gegeven aan het agentschap om daar prioritair werk van te maken, als er al een inventaris is gemaakt. De mensen zullen lokaal dan ook niet van nul moeten beginnen. Misschien kunnen ze eens overleggen met de Keteniers. De heer Vandermarliere is een autoriteit op dat vlak. Ze kunnen vragen hoe hij te werk is gegaan en gebruik maken van zijn expertise en ervaring in Poperinge. Het agentschap of het VIOE moeten zich niet beperken tot een briefje om samen te zitten met de steden om dat op te maken.

Het is verstandig om uit te gaan van de kennis van de lokale overheid of verenigingen. De Keteniers hebben ongevraagd en op eigen initiatief al werk gedaan. Daarom moet het mogelijk zijn om een volledige inventaris op te stellen en na te gaan of er aanvullend aan deze bescherming nog bijkomende beschermingswaardige zaken zijn. In de ankerplaats wordt het aspect van de teelt en het stimuleren ervan benaderd. Dat gaan we ook doen. In Poperinge loopt nu de veertiendaagse van het hopscheutenfestival, met deelname van alle restaurants. Ik kan het u aanraden, u kent de lekkernijen wellicht, ik heb ze ook geproefd. Misschien kan dat later ook in de streek van Aalst worden ontwikkeld.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■